

WOLVEN

WOLVEN

WOLVEN

WOLVEN

WOLVEN

ing i ar... ven... postal... o

DOSSIERVERSLAGEN

BIJZONDERE COMMISSIE VAN ONDERZOEK AFVALVERWIJDERING

STORTPLAATS COUPEPOLDER TE ALPHEN AAN DEN RIJN

	<u>Pag.</u>
Inleiding	297
1. Algemeen	297
2. Kort historisch kader	297
I. Locatie	299
A. Beschrijving locatie	299
B. Keuze locatie	299
C. Bodemonderzoek	300
D. Verdere ontwikkelingen	301
Samenvatting en conclusies	303
II. Status	304
A/B. Vergunningen/ontheffingen	304
C. Tijdpad	304
D. Gedoogsituatie	305
E. Beroepsgang	307
F. Vergunning-/ontheffingsvoorwaarden	307
Samenvatting en conclusies	307
III. Milieubeheersbaarheid	308
A. Inrichtingseisen	308
B. Inrichtingseisen in de praktijk	309
Samenvatting en conclusies	311
IIIa. Acceptatie	313
A. Vergunning-/ontheffingsvoorwaarden	313
B. 1. Acceptatie in de praktijk	313
2. Provinciale rol t.a.v. het acceptatiebeleid in de praktijk	314
Samenvatting en conclusies	318
IV. Exploitatie	320
A. Exploitant	320
B. Acceptatiebeleid	320
C. Financiële aspecten	320
D. Toezicht	321
E. Rol transporteurs en verwerkers	322
Samenvatting en conclusies	323
V. Controle	324
A. Controle	324
B. Klachten en klachtbehandeling	327
C. Handhaving	328
D. Bestuurlijk overleg	328
Samenvatting en conclusies	328

	<u>Pag.</u>
VI. Provinciale organisatie	329
A. Interne provinciale organisatie	329
B. Informatiestromen	329
C. Relaties met andere overheden/instanties	329
Bijlagen	
1. Geraadpleegde bronnen	330
2. Kaart	331

INLEIDING

1. Algemeen

Dit dossieronderzoek is uitgevoerd op basis van het rapport van de Commissie Engwirda, op een aantal punten aangevuld met gegevens uit provinciale dossiers. De hierna in de tekst tussen haakjes geplaatste nummers verwijzen naar de betreffende pagina's in het rapport-Engwirda.

2. Kort historisch overzicht

Al vanaf de jaren '30 is de Coupépolder een officieuze stortplaats voor Alphens huisvuil.

In 1959 richt de gemeente Alphen aan den Rijn aan de noordoostzijde van de Coupépolder een kleine stortplaats in. Op 28 juli 1960 verlenen GS voor deze stortplaats een hinderwetvergunning. In de periode 1960-1970 worden hier enkele laaggelegen percelen opgehoogd met huisvuil en worden enkele watergaten gedempt.

In 1963 wordt de gemeentelijke huisvuilstort aan de Steekterweg 67 gevestigd (Zie rapportage dossieronderzoek Steekterweg). In de tijd dat de Steekterweg als stortplaats in bedrijf was, is waarschijnlijk doorgegaan met storten als stortplaats op de Coupépolder. Een rapport van Oranjewoud d.d. 25 april 1985 meldt hierover dat vanaf 1960 tot en met 1972 slechts beperkt huishoudelijk afval is gestort op een kleine locatie in de Coupépolder.

De stort aan de Steekterweg raakt in 1972 vol, waarna plannen worden gemaakt om het storten in de Coupépolder op grotere schaal te hervatten. De gemeente krijgt in 1973 een vergunning voor deze nieuwe, uitgebreidere stort. Deze betreft het gehele noordoostelijke deel van de Coupépolder, op de plaats waar nu "de bult" ligt (13). Deze stortplaats is dan bedoeld als een tijdelijke overbruggings-maatregel naar een oplossing in regionaal verband. In de inrichtingsplannen wordt ervan uitgegaan, dat het als vuilstort in te richten deel van de Coupépolder capaciteit zal bieden voor een periode van 4 jaar (17).

In 1974 dient de gemeente een vergunningaanvraag in voor een uitbreiding met 1,5 ha. Deze aanvraag wordt in december 1975 ingetrokken, als de gemeente en provincie in overleg besluiten om de vuilstort uit te breiden tot de gehele Coupépolder (zie het als bijlage I bijgevoegde kaartje) (25, 13).

In 1976 valt het besluit om het huishoudelijk en overig verbrandbaar afval in de toekomst naar de AVR af te voeren. Aansluitend op dit besluit vervangt de gemeente de aanvraag van 1975 op 30 januari 1978 door een vergunningaanvraag voor een stortplaats voor uitsluitend onverbrandbaar afval (25). Omstreeks dat moment wordt er in de Coupépolder een tijdelijke overslagplaats ingericht voor het afvoeren van verbrandbaar vuil naar de AVR. Deze wordt 1 april 1979 geopend. Volgens het rapport-Engwirda wordt de datum 30 januari 1978 dan ook doorgaans aangehouden als de datum sedert wanneer verbrandbaar vuil niet meer is toegelaten in de Coupépolder (26). In april 1978 wordt dit verbod bekrachtigd door de nieuwe ontheffing van de VBLB (26).

In oktober 1979 wordt de nieuwe Hinderwetvergunning verleend die de gehele polder omvat en waarin een verbod op het storten van verbrandbaar afval is opgenomen. In april 1984 krijgt de gemeente een vergunning ex. AW.

In het kader van de IBS wordt in 1982 een oriënterend onderzoek uitgevoerd. Volgens dit onderzoek zijn in de Coupépolder naast huisvuil en bouw- en sloopafval ook agrarisch en chemisch afval gestort en komt ze in aanmerking voor een nader onderzoek. Dit nader onderzoek is in 1985 afgerond. De conclusies van dit nader onderzoek zijn dat de aangetroffen verontreinigingen en de verspreidingsmogelijkheden naar de omgeving niet van dien aard zijn dat er bepaalde beheersmaatregelen getroffen dienen te worden. Met de

gemeente wordt afgesproken, dat deze zorgdraagt voor uitvoering van de aanbevelingen van het nader onderzoek. Rondom de stort wordt een ringsloot aangelegd, met uitzondering van het noordelijk gedeelte waar een drainage moest worden aangelegd. Pas in maart 1988 legt de gemeente de drainage aan.

Op 1 januari 1985 wordt de vuilstortplaats in de Coupépolder gesloten (13).

In maart 1988 verschijnen kranteberichten, dat op de stortplaats illegaal grote hoeveelheden schadelijke - chemische - afvalstoffen (in vaten) zouden zijn gedeponeerd (1).

Het rapport-Engwirda geeft aan, dat er sindsdien sprake is van een "problematiek inzake de Coupépolder". Er werd een strafrechtelijk onderzoek ingesteld en de verwachting was dat dat onderzoek licht zou werpen op de bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid bij deze problematiek. Naar aanleiding van de bespreking van de antwoorden die het college van B en W van de gemeente Alphen aan den Rijn had gegeven op schriftelijke vragen van de fractie van Groen Links, diende de Alphense PvdA-fractie in de gemeenteraadsvergadering van 28 maart 1991 - mede namens het CDA en de VVD - een motie in, er toe strekkende dat de raad uit zijn midden een commissie zou benoemen, belast met "een onderzoek naar alle feiten en gedragingen die van belang kunnen zijn voor de completie en verdieping van het inzicht in de Coupépolder." Deze motie werd met algemene stemmen aanvaard. Vastgesteld werd dat de taak van deze commissie mede omvatte een door de SP in een motie gevraagd - onderzoek naar de politieke betrokkenheid van gemeentebestuurders.

Bedoelde commissie, die in mei 1991 haar werkzaamheden begon, bestond uit leden van de onderscheidene fracties in de gemeenteraad. Voorzitter was dhr. Engwirda, lid van de Algemene Rekenkamer.

De Commissie presenteerde in mei 1992 haar eindrapportage "De Onderste Steen". Eén van de conclusies van de commissie daarin is dat de rol van de provincie Zuid-Holland ten aanzien van de Coupépolder niet van dubbelhartigheid was gespeend: "Had de provincie enerzijds de taak toe te zien op de naleving van de diverse door haar aan de gemeente verleende vergunningen, anderzijds had de provincie er belang bij dat omstreden afvalstoffen uit de provincie ergens gestort konden worden."(87)

I. LOCATIE

A. Beschrijving locatie

Het terrein van de Coupépolder is in de tweede helft van de jaren '60 opgespoten met bagger uit de Zegerplas. De baggergrond wordt met een gemiddelde dikte van 2 m. op het oorspronkelijke maaiveld van de polder aangebracht. Het oorspronkelijke maaiveld bevindt zich op een hoogte van ongeveer 1,5 tot 2 m. beneden N.A.P. Door de opgespoten laag wordt het maaiveld op een hoogte gebracht ongeveer gelijk aan N.A.P. (51)

B. Keuze locatie

De belangrijkste zorg van het provinciaal beleid in het begin van de jaren '70 is het concentreren van de verwerking van afval op een beperkt aantal stortplaatsen onder toezicht en het voorkomen van ongecontroleerd of illegaal storten door bijvoorbeeld het dempen van sloten met afval. In Zuid-Holland worden regionale samenwerkingsverbanden van gemeenten gevormd die een gemeenschappelijke regeling voor de verwerking van huishoudelijk afval moeten treffen. Het streven is om huishoudelijk vuil niet langer te storten, maar te verbranden of te laten verwerken door de VAM. Alphen bereidt in het samenwerkingsgebied "Midden-Holland en Rijnstreek" met omliggende gemeenten als Hazerswoude, Boskoop, Koudekerk aan den Rijn en Woubrugge een gemeenschappelijk regeling voor afvalverwerking voor. Dit samenwerkingsverband staat bekend als de Gemeenschappelijke Vuilverbranding (GVB). (17)

De inrichting in 1972 van de vuilstortplaats op de Coupépolder, die in eerste instantie bedoeld is als gemeentelijke stortplaats, wordt dan ook gezien als een tijdelijke overbruggingsmaatregel naar een oplossing in GVB-verband. In de inrichtingsplannen wordt ervan uitgegaan, dat het als vuilstort in te richten deel van de Coupépolder capaciteit biedt voor een periode van 4 jaar. In 1975 verzoekt de gemeente GS om toestemming voor uitbreiding van de stortplaats met 1,5 ha. Blijkens de provinciale dossiers vindt hierover op 10 januari 1975 overleg plaats tussen gedeputeerde Engelsman en het college van B en W van Alphen, waarbij "eerstgenoemde naar voren heeft gebracht, dat het aanbeveling verdient de stortplaats in de Coupépolder in te richten als de centrale stortplaats voor de gemeenten van de regio Alphen/Gouda die in verband met het nog niet gereed zijn van de verbrandingsinstallatie in die regio in moeilijkheden verkeren of dreigen te raken" (apostille GS-vergadering 24 september 1975, res.no. 78). Tevens wordt Alphen dringend verzocht de containerbedrijven uit Alphen en directe omgeving toe te staan inerte bedrijfsafvalstoffen te storten op dit terrein. Dit zou het gevaar voor illegale stortingen elders aanzienlijk verminderen, aangezien de mogelijkheden voor het storten van deze stoffen beperkt zijn en het GS-beleid gericht is op verdere beperking van het aantal stortplaatsen¹.

¹In het dossieronderzoek Geluidswal Gouda komt naar voren dat B en W van Gouda in 1975 de aandacht van GS vestigen op de problematiek van enkele Goudse bedrijven wat betreft de afvoer van sanerings- en bouwpuin. Er zouden in Gouda e.o. voor deze bedrijven geen mogelijkheden meer zijn om genoemde afvalstoffen verantwoord te storten. Deze bedrijven zouden concurrentie ondervinden van een in Alphen aan den Rijn gevestigd bedrijf dat uit Gouda e.o. aangeboden afval in Alphen stort. De Goudse bedrijven zou echter geweigerd worden om op de Coupépolder te storten. Omdat B en W van Gouda vernomen hebben, dat de puinstortmogelijkheid in Alphen wordt uitgebreid, ondersteunen ze het verzoek van de Goudse bedrijven om ook in Alphen te mogen storten. Deze brief wordt drie jaar later, in december 1978, door de PW behandeld. Door de PW is overleg gepleegd met Alphen. Overeengekomen is dat de in Gouda gevestigde gevestigde

De Coupépolder is opgenomen in het provinciale Puinafvoerplan 1977¹. Daarbij is echter volgens de Commissie-Engwirda rekening gehouden met een bergingscapaciteit van de Coupépolder die drie maal groter is dan de werkelijke (54). Deze opmerking is waarschijnlijk niet juist. In het Puinafvoerplan 1977 wordt de locatie Zeegersloot genoemd als bergruimte voor bouw- en sloopafval. Volgens de bij het Plan gevoegde kaart is deze locatie echter groter dan de Coupépolder.

De in het Puinafvoerplan 1977 berekende bergingscapaciteit voor de locatie Zeegersloot is 1.750.000 m³.

Aard en hoeveelheden

Op de stortplaats is door middel van bonnenboekjes geadministreerd hoeveel afval door wie werd aangevoerd. Daarbij wordt in algemene termen aangegeven om welk soort afval het ging. Onderscheiden werden de categorieën puin, grond, bouwafval, bedrijfsafval, huisvuil en grof vuil. Vanaf 1982 werden ook veegvuil en rioolvuil apart geadministreerd.

De beperkte administratie van de aangevoerde afvalstoffen maakt het bijzonder moeilijk om achteraf na te gaan wat in de Coupépolder is gestort (42).

Uit het strafrechtelijke dossier Kemp valt af te leiden, dat door de firma Kemp in de jaren '77 t/m '81 zeer omvangrijke hoeveelheden chemisch afval op de Coupépolder zijn gestort. Het betreft illegale stortingen, die mogelijk zijn geworden door omkoping van een aantal dagelijks op de stort aanwezige, en met het toezicht op het storten belaste, functionarissen (48, 49).

Ten aanzien van de aard van de door de firma Kemp gestorte stoffen valt op basis van het dossier Kemp te concluderen, dat het daarbij vooral ging om chemische en vaak ook giftige afvalstoffen (49). De Cie-Engwirda geeft aan, het aannemelijk te achten dat in de periode '77 t/m '81 door de firma Kemp de inhoud van enige tienduizenden vaten chemisch afval op de Coupépolder is gestort (49). In een bijlage bij het eindrapport van de cie-Engwirda wordt op basis van interpretatie van stortfooiën becijferd dat de fa. Kemp ruim 70.000 vaten op de Coupépolder heeft gestort. Daarnaast zijn er getuige-verklaringen dat ook andere firma's vaten hebben gestort.

Zie voor een verdere beschrijving van de op de Coupépolder gestorte afvalstoffen het in hoofdstuk IIIa beschreven acceptatiebeleid.

C. Bodemonderzoek

Ten behoeve van de inrichting en van de uitbreiding van de vuilstortplaats worden in opdracht van de gemeente door de FUGRO onderzoeken van de plaatselijke bodem uitgevoerd. Aan de onderzoeken ligt een civieltechnische vraag ten grondslag. Het gaat om stabiliteitsonderzoeken, waarin wordt onderzocht welke belasting de bodem en de omringende kaden van de polder kunnen dragen zonder dat grondverschuivingen optreden. De betreffende FUGRO-rapporten uit 1974 en 1979 stellen, dat uit grondboringen is gebleken, dat de bodem tot een diepte van ca. 9 à 11 meter beneden het maaiveld

ondernemingen op de stortplaats in Alphen worden toegelaten voor het storten van saneringspuin en bouwafval.

¹In het Puinafvoerplan 1972 wordt het recreatiegebied Alphener Zoom, waarvan de Coupépolder een klein deel uitmaakt, genoemd als mogelijke bergplaats voor hard

overwegend uit slappe veen- en kleilagen bestaat. De veronderstelling dat de bodem hoofdzakelijk klei- en veenlagen bevat, wordt ook enigermate bevestigd door gegevens over de bodemopbouw van de regio uit vroeger onderzoek van de FUGRO, in een rapport van STIBOKA (Stichting voor Bodemkartering) en door waarnemingen tijdens graafwerkzaamheden in de Coupépolder. De gegevens van STIBOKA (uit 1969) betreffen echter alleen de bovenste lagen van de bodem tot een diepte van 120 cm (21).

Uit het rapport-Engwirda komt naar voren, dat uit de FUGRO-onderzoeken - gezien hun meer civieltechnische karakter - geen antwoord kon komen op de vraag of de Coupépolder is voorzien van een moeilijk doordringbare laag en welke kenmerken deze laag heeft. Toch is tot 1988 algemeen aangenomen dat de Coupépolder aan de onderzijde wordt afgesloten door zo'n moeilijk doordringbare laag, overwegend bestaande uit klei en veen (21).

Vanaf 1982 rijzen vragen over de kleilaag. Het rapport van het oriënterend onderzoek dat in het kader van de Interimwet Bodemsanering (IBS) werd uitgevoerd, gaat ook uit van het bestaan van een klei- en veenlaag, maar houdt rekening met plaatselijke doorbrekingen ten gevolge van vergravingen. Om die reden wordt een nader onderzoek aanbevolen.

In het kader van de aanvraag om vergunning ex. AW is in 1982 wel door gemeentelijke en provinciale ambtenaren gesproken over de noodzaak van een geohydrologisch onderzoek. Deze wordt echter niet voorgeschreven en ook niet uitgevoerd.

In de in 1984 verleende AW-vergunning wordt opnieuw uitgegaan van het bestaan van een kleilaag met een slechte doorlatendheid.

In 1988 worden de twijfels over het bestaan van een aaneengesloten kleilaag onder de vuilstortplaats algemeen. Naar aanleiding van raadvragen zegt wethouder De Jong dat de resultaten van het monitoringonderzoek van april 1987 laten zien dat er sprake is van beïnvloeding van het diepe grondwater onder de stortplaats. Daaraan moest volgens de wethouder de conclusie worden verbonden dat de kleilaag niet één aaneengesloten geheel is (75).

In oktober 1988 blijkt uit een onderzoek van de IWACO dat de laag van klei en leem op een aantal plaatsen onder de Coupépolder ontbreekt (22).

Ten aanzien van de eigenschappen van de betreffende kleilaag heeft de gemeente meermalen in het openbaar gesproken over "een voor water ondoordringbare kleilaag van gemiddeld 6 meter dikte", waardoor vermenging van verontreinigd percolatiewater en het "grondwater" uitgesloten zou zijn.

De beschikbare onderzoeksresultaten spreken daarentegen alleen over een "slecht doorlatende" of ook wel "semi permeable laag" en dus niet over een "ondoordringbare" laag. Niettemin werd de klei- en veenlaag door deskundigen wel als betrouwbaar beschouwd, te meer daar er ook een filterende werking aan kon worden toegeschreven. Tijdens besprekingen in 1982 met PW-ambtenaren en de gemeente over de waterhuishouding wijzen medewerkers van de FUGRO er bijvoorbeeld op, dat er vanwege de dikte van de afsluitbare klei- en veenlagen weinig gevaar bestond voor infiltratie van verontreinigd percolatiewater vanuit de stort naar het diepe grondwater. In deze lagen zou bovendien filtratie van het vuil plaatsvinden (22, 23).

D. Verdere ontwikkelingen

In haar plannen van begin '70 sluit de gemeente aan bij het provinciale streven naar concentratie van en controle op het storten. Dit leidt tot het standpunt, dat particuliere

containerbedrijven tot de nieuwe stortplaats moeten worden toegelaten. Op deze manier wil de gemeente voorkomen, dat nieuwe clandestiene stortplaatsen ontstaan, verwacht men een betere controle te kunnen uitoefenen op de kwaliteit van het vuil dat door particuliere bedrijven wordt verwerkt en denkt men invloed te krijgen op containerbedrijven op het moment dat daadwerkelijk overgegaan wordt op vuilverwerking in regionaal verband (17).

In 1981 blijkt dat de Coupépolder sneller vol raakt dan verwacht. Hiervoor is een aantal redenen aan te wijzen:

- a) er wordt uit diverse gemeentewerken meer puin aangevoerd dan verwacht en ook de aanvoer van particuliere containerbedrijven overtreft de verwachtingen;
- b) het aangevoerde bouw- en sloopafval klinkt minder in dan huisvuil.

Om tot de geplande sluitingsdatum van 1 januari 1985 voldoende capaciteit voor aanvoer vanuit Alphen over te houden probeert de gemeente de aanvoer van het afval van elders te beperken.

Op 1 april 1981 stelt de Dienst Openbare Werken (DOW) voor om nog uitsluitend aanvoer uit het GVB-gebied te accepteren en deze te binden aan een maximum hoeveelheid per jaar per containerbedrijf.

Deze beperkingen worden 1 juli 1981 van kracht. De maatregelen blijken al snel onvoldoende. In een rapport van de DOW van 3 augustus 1981 wordt voorspeld dat de vuilstortplaats in de eerste helft van het volgend jaar zal zijn volgestort. De DOW stelt voor de aanvoer van vuil verder te beperken en de mogelijkheid te onderzoeken om de capaciteit van de stortplaats uit te breiden met 70.000 m³ door het vuil hoger op te stapelen (52).

Na de sluiting van de vuilstortplaats per 1 januari 1985 wordt ter plekke een golfbaan ingericht. Voor de inrichting van de golfbaan wordt een subsidie van het ministerie van Landbouw en Visserij verkregen. Om voor de subsidie in aanmerking te komen, wordt het (sanerings)onderzoek, dat in de provinciale plannen voor 1987 staat gepland, op verzoek van de gemeente vervroegd en al in 1985, kort na de sluiting van de vuilstortplaats, verricht (81).

Dit nader onderzoek wordt verricht door IWACO, onder begeleiding van de Projectorganisatie Sanering Bodemverontreiniging (PSB), waarin provinciale en gemeentelijke vertegenwoordigers zitting hebben (81). Het nader onderzoek geeft aan dat de situatie in de Coupépolder de aanleg van een recreatieterrein niet in de weg staat, maar doet wel een aantal aanbevelingen voor het treffen van maatregelen, te weten de aanleg van een drainage aan de noordzijde van de voormalige stortplaats, het op juiste dikte brengen van de afdeklaag en het realiseren van een monitoringsstelsel.

De locatie wordt vervolgens afgevoerd van de lijst van bodemsaneringslocaties, omdat er een vastgesteld saneringsplan is dat door de gemeente zou worden uitgevoerd.

Later - rond '88- wordt echter geconstateerd dat de gemeente Alphen de sanering zeer ten dele heeft uitgevoerd. De uitvoer van een monitoringsstelsel gebeurt in 1986. De afdeklaag, die 1 meter dik moest zijn, is in het begin niet overal even dik, omdat de grond niet voldoende is uitgespreid. Dit wordt later aangevuld (82). Wel blijven tot halverwege 1992 (afronding eerste fase beheersmaatregelen) delen van de taluds zichtbaar onvoldoende afgedekt.

De drainage voor de afvoer van verontreinigd percolatiewater wordt pas in 1988 aangelegd. Volgens een verklaring in 1988 van de provincie wordt deze drainage pas zo laat aangelegd vanwege ruimte problemen in verband met de aanleg van het golfterrein. Wethouder de Jong verklaart echter tijdens een hoorzitting van de cde-Engwirda dat hij het gevoel had dat het ambtelijk apparaat vond dat de aanleg van de drainage niet urgent was en dat men het later zelf helemaal vergeten is.

De provincie heeft de gemeente pas in februari 1988 verzocht alsnog op korte termijn de drain aan te leggen. Volgens verklaringen van dhr. Hekkelman, oud GS-lid, kreeg de sanering van de Coupépolder weinig aandacht van de provinciale afdeling Bodemsanering, omdat de mogelijke negatieve gevolgen van de verontreiniging in en om de Coupépolder beperkt werden geacht (83).

Gedeputeerde Van der Vliet zegt hierover in zijn beantwoording van de interpellatie-Steegh d.d. 21 februari 1991: "Ik vind dat de provincie is te verwijten dat we in die tijd qua uitvoering niet hebben gecontroleerd."

Samenvatting en conclusies

De vuilstort in de Coupépolder is oorspronkelijk bedoeld als gemeentelijke stortplaats. Mede onder invloed van de provincie krijgt de stortplaats echter een steeds regionaler karakter. De provincie beoogde daarmee het aantal (illegale) al dan niet gemeentelijke stortingen in de omgeving terug te dringen.

Voordat de stortplaats werd ingericht resp. uitgebreid zijn bodemonderzoeken verricht. Deze hadden echter een grondmechanisch en geen geohydrologisch karakter. Wat dat betreft wijkt de Coupépolder, die begin 70-jaren tot ontwikkeling werd gebracht, niet af van overige onderzochte stortplaatsen uit die periode.

II. STATUS

A/B. Vergunningen/ontheffingen

Voor de vuilstortplaats in Coupépolder waren de volgende vergunningen/ontheffingen nodig: Hinderwetvergunning (later Afvalstoffenwetvergunning), ontheffing Verordening Bescherming Landschap (later VBLB), Ontgrondingenvergunning en een vergunning ex. Wet Verontreiniging Oppervlaktewater.

Deze vergunningen/ontheffingen zijn ook verleend door de provincie Zuid-Holland resp. het Hoogheemraadschap Rijnland.

C. Tijdpad

Hinderwetvergunningen

- 28 november 1973 GS verlenen HW-vergunning voor noordoostelijke deel Coupépolder.
1974 Gemeente dient aanvraag in voor uitbreiding met 1,5 ha.
december 1975 Gemeente trekt aanvraag in, omdat in overleg met provincie besloten is de vuilstort uit te breiden tot de gehele Coupépolder (25, 13).
30 januari 1978 Alphen dient een HW-aanvraag in voor een stortplaats voor uitsluitend onverbrandbaar afval voor de gehele Coupépolder (25).
2 oktober 1979 GS verlenen HW-vergunning.

Afvalstoffenwetvergunning

- juli 1982 B en W Alphen vragen AW-vergunning aan.
17 april 1984 GS verlenen AW-vergunning tot 1 januari 1985.

Ontheffingen VBL(B)

- 4 oktober 1972 GS verlenen ontheffing VBL(B) tot 1 januari 1976.
24 september 1975 GS verlengen VBLB-ontheffing tot 1 januari 1978.
29 augustus 1978 GS verlenen nieuwe ontheffing VBLB, geldig tot 1 januari 1985 (28).

Ontgrondingenvergunningen

- 18 juni 1975 GS verlenen aan Alphen vergunning ex. Ontgrondingenwet en verordening Zuid-Holland om het zuidelijk deel van de Coupépolder te ontgraven t.b.v. het verkrijgen van grond voor de aanleg van tuinen en plantsoenen.
17 april 1979 GS verlengen deze vergunning tot 1 januari 1982 (28)
25 augustus 1981 B en W vragen nieuwe ontgrondingenvergunning aan voor een diepte van 2,5 m. beneden N.A.P.
27 augustus 1981 GS-lid Hoek van Dijke geeft in een bestuurlijk overleg met wethouder Van Leeuwen te kennen, dat stortputten dieper dan 1,80 m. beneden N.A.P. uit milieutechnische overwegingen niet toelaatbaar zijn en een gevaar opleveren voor het grondwater. Een eventuele machtiging om te graven tot 1,80 m. N.A.P. kan pas na circa 6 weken gegeven worden door de provincie (54).

- 19 september 1981 Hoek van Dijke geeft volgens Van Leeuwen telefonisch door, dat GS voorstander zijn van het openblijven van de stortplaats en dat het college bereid is een ontgraving tot 1,80 m. beneden N.A.P. toe te staan. Dit "gentlemen's agreement" zou mogelijk zijn omdat er geen milieutechnische, maar slechts formele bezwaren waren tegen een diepere ontgraving tot 1,80 m. beneden N.A.P. (54).
- 22 september 1981 B en W van Alphen verlenen de DOW machtiging om alvast te graven tot een diepte van 1,80 m. beneden N.A.P.
- 8 mei 1984 GS verlenen nieuwe ontgrondingsvergunning tot 1 m. beneden N.A.P. (55)

D. Gedoogsituatie

Ten aanzien van alle benodigde vergunningen/ontheffingen is er sprake van een al dan niet stilzwijgende gedoogsituatie. Dit punt wordt hierna t.a.v. elke vergunning/ontheffing afzonderlijk behandeld.

Hinderwet

Hoewel het rapport-Engwirda dat niet uitdrukkelijk vermeld, is het aannemelijk te achten dat na 1975 begonnen is met de uitbreiding van de stortplaats en dat vanaf die tijd ook gestort is op het nieuwe deel. Dit correspondeert ook met het feit, dat uit de provinciale dossiers blijkt, dat GS bij besluit van 24 september 1975 de VBLB-ontheffing verlengen tot 1 januari 1978, maar daarbij tevens de ontheffing van toepassing verklaren op de gehele Coupépolder. GS verzoeken de gemeente Alphen daarbij "voor de stortplaats in de Coupépolder opnieuw een aanvraag om vergunning krachtens de Hinderwet in te dienen omdat de oude aanvraag betrekking had op de uitbreiding volgens de aanvankelijke plannen (= de oorspronkelijk geplande uitbreiding met 1,5 ha)." De gemeente dient echter pas op 30 januari 1978 een nieuwe HW-aanvraag in (gericht op een stortplaats voor uitsluitend verbrandbaar afval), welke aanvraag in oktober 1979 door GS wordt gehonoreerd. Noch uit het rapport-Engwirda noch uit de provinciale dossiers blijkt dat de provincie de gemeente ooit gevraagd heeft naar de (uitblijvende) HW-aanvraag. Er was geen registratie-systeem die dit soort omissies signaleerde.

Als er inderdaad vanaf 1975 in de gehele Coupépolder is gestort, is dat tussen 1975 en 1979 gebeurd zonder HW-vergunning. Aangezien de provincie - blijkens de verleende VBLB-ontheffing - wel wist dat er gestort werd, is er dus sprake van een (impliciet) gedogen van de zijde van de provincie.

VBLB

De (verlengde) VBLB-ontheffing loopt af op 1 januari 1978. Eind augustus 1978 verlenen GS een nieuwe VBLB-ontheffing. In de periode januari - eind augustus 1978 is dus gestort zonder VBLB-ontheffing.

Ontgrondingsvergunning

In april 1979 verlengen GS de vigerende Ontgrondingsvergunning tot 1 januari 1982. Blijkens de provinciale dossiers verzoekt de gemeente op 30 juni 1981 om verlenging van de geldigheidsduur van de vergunning met drie jaar. Op 7 september 1981 doet de gemeente een aanvullend verzoek tot wijziging van de verleende vergunning met betrek-

king tot de diepte van de ontgraving (nl. 1,80 m in plaats van 1 m beneden NAP). Pas op 8 mei 1984 verlengen GS de vergunning tot 1 januari 1985.

Volgens de in de Ontgrondingenwet moet binnen 9 maanden na de aanvraag worden beslist. Zo niet, dan wordt ingevolge art. 13 van dezelfde Wet de vergunning geacht te zijn geweigerd. Dit staat echter het alsnog nemen van een beslissing op de aanvraag niet in de weg, omdat art. 17, lid 3 Ontgrondingenwet bepaalt, dat een dergelijke fictieve weigering alleen tot gevolg heeft dat daartegen beroep open staat, totdat het bevoegd gezag alsnog schriftelijk op de aanvraag heeft beslist. Dit verder daargelaten, kan worden geconcludeerd dat in de periode 1 januari 1982 tot 8 april 1984 gewerkt is zonder Ontgrondingenvergunning.

Volgens GS duurde het zo lang voordat op de aanvraag werd beschikt omdat zij "deze beschikking wensten af te stemmen op onze beslissing op de aanvraag om vergunning krachtens de Afvalstoffenwet". Het rapport-Engwirda suggereert echter, dat dit uitblijven ook veroorzaakt zou kunnen zijn door een interne provinciale "strijd" over de toe te stane diepte van ontgraving (zie hfst. III). Hierover is in de provinciale dossiers echter niets terug te vinden.

Voor de volledigheid wordt nog opgemerkt, dat het hierbij gaat om het zuidelijk deel van de Coupépolder. Voor het noordelijk deel van de Coupépolder, waar nu "de bult" ligt, is geen ontgrondingenvergunning aangevraagd.

Afvalstoffenwet

B en W van Alphen dienen op 27 juli 1982 een aanvraag om vergunning ingevolge de AW in. Omdat de aanvraag niet vóór 1 juli 1982 binnen is, moet de (eerder verleende) HW-vergunning op grond van de overgangsbepalingen van de AW als vervallen worden beschouwd. Strikt juridisch genomen, was de vuilstortplaats op dat moment dus feitelijk illegaal in werking.

E. Beroepsgang

Tegen de AW-aanvraag wordt door 124 personen bezwaar ingediend. In het rapport van de Cie-Engwirda zijn hierover geen verdere gegevens aangetroffen. Uit de provinciale dossiers blijkt dat het daarbij gaat om 123x een standaard bezwaarschrift. Deze bezwaren hebben voornamelijk betrekking op de controle, stankoverlast en verkeershinder. De provincie acht deze bezwaren niet voldoende zwaarwegend om de gevraagde vergunning te weigeren. De bezwaren t.a.v. controle en stankoverlast kunnen worden aangepakt/opgelost via de vergunningsvoorwaarden. De bezwaren t.a.v. verkeershinder zullen vanzelf verminderen, gezien de verminderde aanvoer van afval naar de stort. Het andere bezwaar is afkomstig van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Rijnland maakt bezwaar tegen het verlenen van een vergunning omdat het percolatiewater van de stortplaats niet kan worden beheerst en oncontroleerbaar wordt geloosd op het oppervlaktewater. Volgens de projectgroep die zich bezig houdt met de voorbereiding van de AW-vergunningen zijn hieraan 2 aspecten te onderkennen, nl:

Het percolatiewater uit de stortplaats komt terecht in:

- a) een gedeeltelijk om de vuilstortplaats aangelegde ringsloot;
- b) de Kromme Aar, die direct grenst aan een gedeelte van de vuilstortplaats.

Het onder a) gesignaleerde probleem wordt opgelost door de voorgenomen aanleg van een persleiding. Het onder b) genoemde probleem is een saneringsprobleem dat in het kader

van de IBS moet worden aangepakt; het probleem kan dus niet via de onderhavige vergunningsprocedure worden opgelost.

F. Vergunning/ontheffingsvoorwaarden

Zie hfdst. III, IIIA en IV.

Samenvatting en Conclusies

Alle voor de inrichting en uitbreiding van de vuilstortplaats van provinciewege benodigde vergunningen en ontheffingen zijn in de loop der tijd verleend. Wel is er t.a.v. al deze vergunningen/ontheffingen sprake van een of andere vorm van gedogen door de provincie.

III. MILIEUBEHEERSBAARHEID

A. Inrichtingseisen

Hinderwetvergunning 1973

- Er moet een omheining zijn aangebracht, waardoor de stortplaats voor het publiek ontoegankelijk wordt gemaakt;
- Gedurende de openstelling moet permanent personeel aanwezig zijn voor het toezicht en overige noodzakelijke werkzaamheden (25).
- Het stortoppervlak mag niet meer dan 2500 m² bedragen (51).

Hinderwetvergunning 1979

- Tijdens de werkzaamheden moet deskundig personeel aanwezig zijn, dat van in de vergunning vermelde voorschriften op de hoogte is en, in het geval dat er van deze voorwaarden wordt afgeweken, kan ingrijpen;
- de ingang van de stortplaats moet voorzien zijn van een met slot en sleutel afsluitbaar hek, dat daadwerkelijk afgesloten dient te zijn wanneer geen werkzaamheden plaatsvinden (26);
- de stortbodem van de vuilstortplaats mag niet lager dan 20 cm. boven de hoogst voorkomende grondwaterstand liggen (28)¹;
- het stortoppervlak mag niet meer dan 2500 m² bedragen (51).

Afvalstoffenwet 1984

- Tijdens de openingsuren moet een stortbaas of toezichthouder aanwezig zijn, belast met de toegangscontrole en het toezicht op het stortfront, alsmede het steekproefsgewijs controleren van ladingen;
- De stortbaas moet in staat zijn om op de naleving van de vergunningsvoorschriften toe te zien en ook de machinisten van de op de stort werkzame machines moeten (kunnen) beoordelen of de te verwerken afvalstoffen voldoen aan de voorschriften;
- De stortbaas is verplicht om steekproefsgewijs, tenminste twee maal per dag vrachten visueel te controleren door deze te laten uitstorten op de voorgeschreven stortvloer;
- Als de stortbaas het nodig acht, moeten controle-analyses worden uitgevoerd door een deskundige;
- Bij elke storting moet aan het personeel van de stortplaats een schriftelijke en ondertekende opgave worden verstrekt van de aard, hoeveelheid, samenstelling en herkomst van het afval;
- GS kunnen aan het dienstdoende personeel nader te bepalen opleidingseisen voorschrijven;
- De vergunning bevat bepalingen betreffende analyses uit te voeren op het grondwater van de stortplaats.
- Er mag niet dieper dan 1 m. beneden N.A.P. worden ontgraven (51).

¹Op dat moment wordt uitgegaan van een gemiddeld grondwaterpeil van 2 m. beneden N.A.P. Ontgravingen tot maximaal 1,8 m. beneden N.A.P. zouden daardoor acceptabel zijn (51).

Verordening Bescherming Landschap en Bodem 1972/1978

T.a.v. de controle op het storten bevatten de VBLB-ontheffingen bepalingen van dezelfde strekking als de HW-vergunningen. Voorts zijn er aanvullende bepalingen voor de landschappelijke inpassing van de vuilstort in aan te treffen. Er zijn bijvoorbeeld bepalingen over de maximale stortheogten opgenomen.

In de ontheffing van 1978 worden tevens voorschriften voor de registratie van afval gegeven. Er moet een register worden aangelegd waarin de naam van de storter, de herkomst en de samenstelling van het stortmateriaal en de aanvoer per vracht in m³ moeten worden geregistreerd.

Dit register moet op eerste aanvraag aan bevoegde PW-ambtenaren ter inzage worden gegeven. (De HW-vergunningen bevatten geen bepalingen over de administratie van het afval) (27).

Ontgrondingvergunning 1975

Betreft vergunning voor ontgroning van het zuidelijk deel van de Coupépolder. Dit deel van de Coupépolder is op dat moment nog niet in gebruik als vuilstortplaats (51).

De vergunning bepaalt dat "niet dieper dan 1 meter beneden NAP" mag worden gegraven. In de bij de vergunning gevoegde en gewaarmerkte tekeningen, volgens welke de ontgravingen moesten plaatsvinden, wordt echter uitgegaan van een "gemiddelde diepte van 1 meter beneden NAP" en zijn diepten tot 1.57 meter beneden NAP opgenomen (28, 51).

De vergunning wordt op 17 april 1979 verlengd tot 1 januari 1982.

Aan de diepte van de stortputten wordt in de HW-vergunning van oktober 1979 beperkingen gesteld, om te voorkomen dat het gestorte afval in contact kan treden met het grondwater en dit kan verontreinigen (51).

Ontgrondingvergunning 1984

- Er mag niet dieper dan 1 m. beneden N.A.P. worden ontgraven (51, 56).

B. Inrichtingseisen in de praktijk

Er is niet voldaan aan de in diverse vergunningen en ontheffingen opgenomen bepalingen t.a.v. toezicht en controle op het storten. Zie hiervoor hfst, IV, par. E. Toezicht en hfst. V. Controle.

Ook is niet voldaan aan de in ontgrondingvergunningen 1975 opgenomen eisen.

Ten aanzien van de ontgroningen constateren controle-ambtenaren van de PW op 12 augustus 1981 dat de stortput tot op 4,5 m. beneden N.A.P. is uitgegraven.

Volgens een verslag van een overleg met de PW op 17 augustus 1981 verklaart de Dienst Openbare Werken (DOW) van de gemeente Alphen, dat er dieper wordt ontgraven dan de ontgrondingvergunning toestaat om de bergingscapaciteit van de Coupépolder tot 1986 veilig te stellen. De gemeentelijke medewerkers maken duidelijk, dat indien de vergunningsvoorschriften worden nageleefd, de stortplaats al in 1982 vol zal zijn. Volgens deze verklaring hield men bij het graven gewoonlijk de lijn van het oorspronkelijke maaiveld aan, hetgeen een gemiddelde putdiepte van 2 m. beneden N.A.P. oplevert. Afhankelijk van tijd en plaats wordt van deze diepte afgeweken.

's Zomers wordt er bijvoorbeeld dieper gegraven om de stankoverlast van de stort te beperken. Bovendien wordt een aflopend profiel aangehouden in de richting van de middenweg op de stortplaats en in de richting van de Bruin Slotsingel waardoor men daar op een diepte van 2,5 m. beneden N.A.P. uitkomt.¹

De diepte van de stortput die op 12 augustus 1981 door de PW-ambtenaren is gemeten past niet in deze werkwijze en wordt door de gemeente beschouwd als een vergissing als gevolg van de onervarenheid van een dragline-machinist.

De PW-ambtenaren dringen er in het eerdergenoemde overleg op aan, om niet langer dieper te graven dan de vergunning aangeeft. De directeur van de DOW legt de ambtenaren daarop de vraag voor, tot op welke diepte het verantwoord is te graven. Deze vraag zou aan de provinciale afdelingen "Ontgrondingen" en "Milieu" worden voorgelegd. Vooruitlopend op het antwoord besluit het Alphense college op 25 augustus 1981 om een nieuwe ontgrondingvergunning te vragen voor een diepte van 2,5 m. beneden N.A.P. (53). De gedeputeerde, dhr. Hoek van Dijke (Milieu), geeft echter in een bestuurlijk overleg met wethouder Van Leeuwen, op 27 augustus 1981 te kennen, dat stortputten dieper dan 1,8 m. beneden N.A.P. uit milieutechnische overwegingen niet toelaatbaar zijn en een gevaar opleveren voor het grondwater². Afsproken wordt dat een nieuwe vergunning voor ontgravingen tot een diepte van 1,8 m. beneden N.A.P. zal worden aangevraagd.

In hetzelfde overleg vraagt de DOW machtiging om, vooruitlopend op de nieuwe vergunning, al tot een diepte van 1,8 m. beneden N.A.P. te mogen graven. Hoek van Dijke wijst erop dat hij op dat moment geen vrijheid heeft om van de in de vergunning aangegeven diepte af te wijken. Een eventuele machtiging zal pas in een later stadium van de procedure, na circa 6 weken, kunnen worden verstrekt (54).

De controle-ambtenaar van de PW heeft tijdens de hoorzittingen van de Cie-Engwirda verklaard, dat hem van hogerhand te verstaan is gegeven dat hij op de Coupépolder geen controlemetingen meer hoefde uit te voeren. Onduidelijk is wie deze opdracht zou hebben gegeven. Volgens de betreffende ambtenaar kwam deze oekaze voort uit een bestuurlijke afspraak tussen de gemeente en de provincie. Deze afspraak is in elk geval nooit formeel vastgelegd. Maar het is duidelijk dat de provincie de gemeente weinig in de weg heeft gelegd bij het graven van stortputten met een diepte van 1,8 m. beneden N.A.P. en deze praktijk feitelijk heeft gedoogd. Ook uit een overleg dat begin 1982 i.v.m. waterhuishoudingsproblemen wordt gevoerd, blijkt dat een ontgraving tot 1,8 m. beneden N.A.P. door de provincie werd geaccepteerd en een uitgangspunt voor vervolgspraken vormde (54).

Volgens wethouder Van Leeuwen werd hem op zaterdagavond 19 september 1981 door gedeputeerde Hoek van Dijke telefonisch de boodschap doorgegeven, dat GS voorstander zijn van het openblijven van de vuilstortplaats en dat men bereid is een ontgraving tot 1,8 m. beneden N.A.P. toe te staan. Hoek van Dijke zou daarbij hebben aangegeven, dat in deze een "gentlemen's agreement" mogelijk is, omdat er geen milieutechnische, maar

¹Dit blijkt uit een verklaring van een medewerker van de DOW tijdens de hoorzittingen van de Cie-Engwirda en wordt bevestigd in de dagboeken van de stortplaats-opzichter, die bijvoorbeeld meldt dat op 18 mei 1981 een put met een diepte van 6 m. is gegraven (52).

De boorstaten van het IWACO-rapport van oktober 1988 geven aan, dat het vuil op een groot aantal plaatsen verspreid over het terrein ten zuiden van de bult, tot op grotere diepten reikt dan de vergunningen toelieten. Op verschillende plaatsen reikt het stortmateriaal tot 4,6 m. beneden N.A.P., op een andere tot op 5,11 m. beneden N.A.P. Volgens IWACO is het mogelijk dat het vuil tengevolge van de druk enkele decimeters tot maximaal 1 meter is gezakt. Dit kan vooral optreden op plaatsen waar de ondergrond hoofdzakelijk uit veen bestaat. Volgens het rapport-Engwirda vormen deze gegevens een sterke aanwijzing dat de stortputten regelmatig tot een diepte van 2,5 m. beneden N.A.P., en soms meer, werden uitgegraven (52, 53).

²Zie ook noot 3.

slechts formele bezwaren waren tegen een diepere ontgraving. Desgevraagd verklaart Hoek van Dijke tijdens de hoorzittingen van de cie-Engwirda dat hij zich hiervan niets kan herinneren.

Op 22 september 1981 verlenen B en W de DOW machtiging om alvast tot een diepte van 1,8 m. beneden N.A.P. te graven. Tot die diepte kan door de DOW tot het voorjaar van 1984, als de nieuwe vergunning wordt afgegeven (die uiteindelijk slechts een ontgraving tot 1 m. beneden N.A.P. toestaat), ongestoord door provinciale controles, worden gegraven (54).

Overigens vindt de gemeente de toegestane diepte van 1,8 m. te gering om de capaciteitsproblemen op te lossen. Zij besluit dan ook de resterende bergingscapaciteit te reserveren voor vuil uit Alphen en, zo mogelijk, de omringende gemeenten. Volgens de cie-Engwirda vat de provincie dit besluit op als het niet nakomen van "de deal". Niettemin werd de situatie geaccepteerd nadat was afgesproken dat de gemeente, ondanks het meer restrictieve toelatingsbeleid de provincie in noodgevallen ter wille zou zijn (55).

Samenvatting en Conclusies

De in de vergunningen en ontheffingen opgenomen voorwaarden zijn met name gericht op de wijze van exploitatie van en het toezicht op de stort en niet zozeer op een milieubeheersbare inrichting van de stortplaats. Op basis van de andere dossieronderzoeken kan gesteld worden, dat ook wat dit aspect betreft de vergunning/ontheffingen niet af wijken van het beeld dat andere onderzochte stortplaatsen uit dezelfde periode vertonen.

Er werd niet voldaan aan de in vergunningen/ontheffingen opgenomen voorwaarden t.a.v. de exploitatie van en het toezicht op de stort. (In hoofdstuk IV en V wordt op dit punt nader ingegaan).

Ook de in Ontgrondingenvergunning opgenomen voorwaarde, dat niet dieper dan 1 m. beneden NAP mag worden ontgraven, wordt niet nageleefd. In elk geval na 1981 wordt tot een gemiddelde diepte van 1,8 m. beneden NAP ontgraven. Het rapport-Engwirda wekt sterk de indruk, dat dit gebeurt met bestuurlijke instemming van de provincie i.c. de portefeuillehouder Hoek van Dijke. Dit omdat een grotere bergingscapaciteit van de Coupépolder noodzakelijk was om de afvalproblemen van (in elk geval) de Alphense regio op te lossen. Er zou in feite sprake geweest zijn van een onderhandeling (dieper uitgraven tegenover meer bergingscapaciteit, ook voor probleemstorten).

De Commissie-Engwirda formuleert dit in haar samenvattende conclusies als volgt: "Toch kwam de dubbelhartige rol van de provincie Zuid-Holland (enerzijds had de provincie verantwoordelijkheid voor controle op de naleving van de vergunning, anderzijds had de provincie er belang bij dat omstreden afvalstoffen uit de provincie ergens gestort konden worden) nog het duidelijkst naar voren in de houding, die het provinciaal bestuur aannam ten aanzien van de diepte van de ontgravingen op de stortplaats in de Coupépolder. Terwijl de diverse door de provincie verstrekte vergunningen duidelijk aangaven dat op de Coupépolder gemiddeld tot 1 m. beneden N.A.P. ontgraven mocht worden, gedoogde de provincie in de periode 1981 tot en met 1984, dat feitelijk tot gemiddeld 1,80 m. beneden N.A.P. ontgraven werd." (87) In de provinciale dossiers valt hierover het volgende terug te vinden. Op een apostille van de 7e afd. griffie, bureau Bodem, van 10 april 1984, res.no. 1159, inzake de Alphense ontgrondingsaanvraag staat: "Ondanks eerdere afspraken met de heer Hoek van Dijke kan de wijziging van de vergunning t.a.v. de diepte van de ontgraving niet worden toegestaan om milieuhygiënische redenen." Hieruit kan worden afgeleid,

dat er ook in ambtelijke provinciale kring de mening heerste dat de provincie i.c. gedeputeerde Hoek van Dijke had ingestemd met ontgravingen tot 1,8 m. beneden N.A.P. Uit het rapport-Engwirda blijkt in elk geval, dat de provincie de gemeente weinig in de weg heeft gelegd (bijvoorbeeld via controle) bij het graven van stortputten dieper dan 1 m. beneden NAP. Daarmee heeft de provincie afwijking/overtreding van de dan vigerende Ontgrondingenvergunning (stilzwijgend) gedoogd.

IIIa. ACCEPTATIE

A. Vergunning-/ontheffingsvoorwaarden

Hinderwetvergunning 1973

De vergunning geldt voor de stort van huis- en industrievuil, voor as, bouwafval en puin.

Verboden is het storten van afvalstoffen, waarvan de waterige oplossingen reeds in geringe concentraties giftig zijn, chemische stoffen alsmede verpakkingsmiddelen van chemische stoffen waarvan redelijkerwijs moest worden aangenomen dat daarin nog resten van dergelijke stoffen aanwezig waren.

Eveneens verboden zijn infectueus ziekenhuisafval, landbouwbestrijdingsmiddelen, aardolieproducten of afval daarvan, alsmede stoffen van twijfelachtige herkomst (25).

Hinderwetvergunning 1979

De vergunning wordt verleend voor het storten van bouw- en sloopafval en ander onverbrandbaar afval (25, 41).

Verboden is het storten van chemische of giftige stoffen alsmede stoffen waarvan de waterige oplossingen reeds in geringe concentraties schadelijk zijn of het grondwater kunnen verontreinigen (25, 41).

AW-vergunning 1984

- De vergunning laat bouw- en sloopafval toe alsmede andere niet-verbrandbare materialen met een inert karakter waarvan de verwijdering geschiedt overeenkomstig de VICA of de nog vast te stellen VBA (26, 7).
- Als niet toegelaten materialen worden genoemd blikken, vaten, drums, jerrycans ed., slakken, vliegass en andere onverbrandbare verbrandingsresten en autobanden. Ter beoordeling van de materialen dienen de normen van het stoffen- en processenbesluit van de WCA.
Bepaald wordt dat te storten materialen niet verontreinigd mogen zijn met chemische of giftige afvalstoffen waarvan de concentraties deze normen overschrijden (26).
- De toegangscontroleur van de stortplaats dient zich er van te overtuigen dat voor de stort van een partij afval schriftelijk toestemming is verleend door GS van Zuid-Holland (7).

VBLB-onthefingen 1972 (verlengd in 1975 tot 1 oktober 1978) en 1978

Beide onthefingen bevatten t.a.v. wel en niet te storten afval bepalingen van dezelfde strekking als de HW-vergunningen.

De VBLB-onthefing van augustus 1978 werd afgegeven voor onverbrandbare materialen en tuinvuil en liep daarmee vooruit op de HW-vergunning van 1979 (27, 8).

B.I. Acceptatie in de praktijk

Vanaf het moment dat de gemeente in 1978 een nieuwe HW-vergunning aanvraagt voor een stortplaats voor uitsluitend onverbrandbaar en schoon afval, wordt door controlerende instanties met enige regelmaat gemeld dat er te veel brandbaar afval wordt gestort. Dit gebeurt o.a. door de Inspectie Milieuhygiëne in december 1978. Op dat moment is nog geen

HW-vergunning afgegeven die het storten van verbrandbaar materiaal verbiedt, maar het storten daarvan is wel in strijd met de aanvraag voor een nieuwe HW-vergunning en met de ontheffing VBLB. In september 1979 wordt volgens de Inspectie "vrijwel alleen brandbaar afval" gestort, hetgeen door de PW in januari van het volgend jaar wordt bevestigd.

Eind 1981 herhaalt de PW deze constatering, waarbij wordt uitgesproken dat "mag worden verwacht dat hierin de komende tijd verbetering zal optreden" (42, 43).

Blijkens de dagboeken van opzichter van de stortplaats worden de aanvoerders er in de zomer van 1981 door gemeentelijke functionarissen opnieuw op gewezen, dat veel te veel verbrandbaar afval wordt gestort. Regelmatig worden de ladingen met een te veel aan verbrandbaar afval teruggestuurd. De situatie verbetert daarna, althans voor enige tijd. In de navolgende jaren, tot aan de sluiting van de vuilstortplaats, wordt door controleurs van de PW opnieuw een aantal malen vastgesteld dat er te veel brandbaar materiaal alsmede huisvuil in huisvuilzakken wordt gestort (43).

De gemeente schrijft het storten van verbrandbaar materiaal aanvankelijk toe aan onwennigheid van de storters. Deze verklaring wordt onderschreven door de PW. De gemeente gunt de aanvoerders een gewenningsperiode van 2 jaar. In februari 1980 stuurt de DOW een aangetekende brief aan de aanvoerende bedrijven, waarin te verstaan wordt gegeven, dat hen de toegang tot de stortplaats zal worden ontzegd wanneer zij teveel verbrandbare afvalstoffen aanvoeren.

Ook het prijsverschil tussen storten en verbranden (in 1981 ongeveer f 100,00 per ton) maakte het ongeoorloofd storten van verbrandbaar afval aantrekkelijk (43). Zie ook IVc. Financiële aspecten.

B.II. Provinciale rol t.a.v. het acceptatiebeleid in de praktijk

Volgens het rapport van de cie-Egwirda worden de aangemelde afvalstromen door bureau VICA van de PW verdeeld over de 3 aanwezige grotere stortplaatsen met een regionale functie, te weten Zoetermeer, Hoge Bergse Bos en Coupépolder¹. Daarbij zouden geen scherpe grenzen tussen de regio's worden getrokken. Een belangrijk uitgangspunt is, dat vanwege de kosten van transport en het gevaar voor illegale stortingen, afval moet worden verwezen naar een stortplaats zo dicht mogelijk bij de plaats van herkomst (44). Bovendien was bij bureau VICA bekend dat Alphen zich wat betreft acceptatie wat soepeler opstelde dan bijvoorbeeld Zoetermeer (44, 45).

Volgens het rapport-Engwirda hebben met medeweten van bureau VICA stortingen op de Coupépolder plaatsgevonden, waarvoor nog geen ontheffing was verleend, waarvoor de ontheffing na verloop van tijd werd geweigerd, of waarover GS in het geheel geen besluit namen. Over het merendeel van de stortingen die na 1988 in opspraak kwamen is op deze wijze, vooruitlopend op een beslissing van GS, in overleg tussen bureau VICA en de gemeente, beslist (45).

Hierna wordt een drietal situaties onderscheiden: storten zonder VICA-ontheffing, storten met VICA-ontheffing maar in strijd met de HW-vergunning en calamiteitstortingen.

¹Dit beeld wordt niet bevestigd door het onderzoek van de provinciale onderzoekscommissie. Uit de deze commissie ter beschikking staande gegevens blijkt, dat de transporteur zelf de plaats aangeeft waar de stoffen worden verwerkt. Dit wordt uiteindelijk door GS al dan niet gefiatteerd in hun beschikking terzake.

* Storten zonder VICA-ontheffing

Uit de provinciale dossiers valt terzake het volgende te reconstrueren:

Naar aanleiding van de hem om advies gezonden ontwerp HW-beschikking merkt de Inspecteur Milieuhygiëne begin '79 o.a. op, dat zijn dienst op Coupépolder slibachtige afvalstoffen alsmede geel en bruin korrelig stankverspreidend materiaal heeft aangetroffen.

Op 16 juli 1979 meldt de dhi. PW aan GS dat dit materiaal afval is van Heineken B.V. Door GS is aan Heineken een VICA-ontheffing verleend voor het verwijderen van calcium-carbonaat en filtratiemateriaal (diatomeeënaarde met een kleine hoeveelheid biergist) naar de gemeentelijke stortplaats in Leiden. Toen genoemde afvalstoffen daar niet meer terecht konden, heeft het bedrijf op 22 maart 1978 ontheffing verzocht voor het verwijderen van deze afvalstoffen naar de gemeentelijke stortplaats te Alphen. De dhi. deelt echter mee, dat de afhandeling van deze zaak is vertraagd n.a.v. opmerkingen van de Inspecteur Milieuhygiëne inzake de hem in het kader van de VICA toegezonden ontwerp-beschikking.

Op 11 september 1979 (rappelbrief 22 januari 1980) meldt de Inspecteur aan GS n.a.v. een door zijn dienst ingesteld onderzoek (waarschijnlijk n.a.v. stankklachten) dat zonder VICA-ontheffing op de Coupépolder de volgende materialen zijn gestort:

1. door Heineken B.V., waarschijnlijk filtratiemateriaal en zuiveringsslib;
2. door Unichema-Chemie (voorheen Unilever-Emery), gezien uiterlijk en reuk van de afvalstoffen, vetzuurhoudende bleekaarde.

De Inspecteur acht het wenselijk om een ander onderzoek in te stellen naar de aard van voornoemde afvalstoffen.

Hij geeft daarbij aan, dat het college van GS wegens overtreding van art. 1 van de VICA tegen beide bedrijven stappen moet ondernemen, teneinde het storten van deze afvalstoffen op de Coupépolder tegen te gaan¹.

Op 24 februari 1983 (dus meer dan 3 jaar na dato) bericht de dhi. PW terzake o.a. het volgende aan GS:

- a) Ten tijde van het onderzoek van de dienst van de Inspecteur waren voor beide door Heineken gestorte afvalstoffen ontheffingsaanvragen ex. VICA in voorbereiding.

Het door Heineken gestorte filtratiemateriaal is waarschijnlijk kiezelgoer, dat niet verbrandbaar is. Hetzelfde geldt voor het zuiveringsslib.

Na gesprekken tussen PW en Heineken worden het filtratiemateriaal en het zuiveringsslib verwerkt bij Rutten Recycling bv in Noord-Holland sedert mei 1980 resp. juli 1981.

Volgens de dhi. kan hierbij nog vermeld worden "dat het storten van deze afvalstoffen geen bodemverontreiniging kan hebben veroorzaakt, daar er geen bodembelastende elementen in het afval aanwezig zijn."

¹Naar aanleiding van een gelijksoortig schrijven van de Inspectie aan de gemeente Alphen deelt wethouder Van Leeuwen Heineken op 11 of 12 september 1979 telefonisch mee, dat er de komende maanden door Heineken geen gebruik mag worden gemaakt van de vuilstort. Hij geeft het bedrijf in overweging naar een alternatieve stortplaats om te zien.

Op 12 september 1979 is over dit stortverbod een bespreking tussen medewerkers van bureau VICA (PW) en 3 vertegenwoordigers van Heineken. In dit gesprek geeft Heineken aan, dat het stortverbod betekent, dat haar vestiging geen mogelijkheid meer heeft om de afvalprodukten kiezelgoer en calcium-carbonaat te storten. Op de resultaten van het onderzoek naar de oorzaak van de stankoverlast, dat op dat moment door het Hoogheemraadschap wordt uitgevoerd, kan Heineken niet wachten. Met het onderzoek zullen waarschijnlijk vele maanden gemoed zijn, zodat de continuïteit van de Zoeterwoudse vestiging in gevaar komt.

De PW-ambtenaren adviseren de Heineken-delegatie weer contact op te nemen met de Alphense wethouder Van Leeuwen en hem mee te delen dat, naar het oordeel van de PW, de stortingen van kiezel en calcium-carbonaat geen rol hebben gespeeld bij het ontstaan van stankoverlast.

Heineken volgt deze provinciale raad. Maar in een op 19 september 1979 gehouden bespreking, blijft wethouder Van Leeuwen bij zijn standpunt: zolang nog niet bekend is welke stoffen de stank veroorzaken, mag er tot nader order geen chemisch afval worden gestort.

Wat er volgens met dit afval is gebeurd totdat het verwerkt kon worden bij de fa. Rutten (juni '81) is onduidelijk.

b) "Unichema Chemie (voorheen Unilever-Emerij) heeft bij besluit van 9 mei 1978 ontheffing ex. VICA om bleekarde te verwijderen naar de AVR. Indien dit bedrijf toch heeft gestort op de gemeentelijke stortplaats te Alphen a/d Rijn is zij daarmee in overtreding van art. 1 VICA."

De dhi. stelt overigens geen verdere maatregelen voor.

Bij een onderzoek van de RIMH-Zuid-Holland (Inspectie voor de Volksgezondheid voor de Hygiëne van het Milieu voor de provincie Zuid-Holland) naar aanleiding van Kamervragen in het voorjaar van 1988, komt de RIMH bij het doornemen van een aantal provinciale dossiers het volgende advies van de griffie aan GS (d.d. 18 april 1983) terzake tegen:

"In zijn advies d.d. 24 februari 1983 stelt de dhi. onder meer het volgende:

Indien Unilever - in afwijking van de verleende VICA-ontheffing - bleekarde heeft gestort op de gemeentelijke stortplaats te Alphen aan den Rijn, is zij daarmee in overtreding met artikel 1, lid 1 van de VICA. Een periode van ruim drie jaar is blijkbaar voor PW niet voldoende om na te gaan of er inderdaad sprake was van overtreding van de VICA (I)

(...)

Derhalve zijn medewerkers van zijn dienst met Heineken gaan praten en wordt het slib sinds juni 1981 bij Rutten Recycling B.V. (NH) herverwerkt. Blijft de vraag wat er in de tussenliggende periode '79-juni '81 met het slib is gebeurd. Aangenomen mag worden dat het tot juni 1981 gestort is.

Aangezien het storten van bleekarde door Unichema Chemie B.V. een eenmalige of zeer tijdelijke wijze van verwerken is geweest, acht de dhi. PW het niet noodzakelijk een analyse te laten uitvoeren, m.a.w. geen slapende honden wakker te maken.

Ik stel u.c. voor om de zaak echter niet verder in behandeling te nemen en wel om de volgende redenen:

- in het advies van de dhi. PW wordt geen direct antwoord gegeven op de vraag van de inspecteur;
- gelet op het bepaalde in art. 28 Invoeringswet Sr. en artikel 70 Wetboek van Strafrecht kan niet meer tot vervolging worden overgegaan. Een overtreding verjaart na 2 jaar;
- je gaat als provincie voor schut, wanneer je de inspecteur na drie jaar laat weten, dat je nog niet hebt kunnen nagaan of er al dan niet sprake is geweest van overtreding van het gestelde in artikel 1, lid 1 van de VICA."

* Storten met VICA-ontheffing, maar in strijd met de HW-vergunning

Het ten behoeve van het onderzoek van de commissie-Engwirda opgestelde werkdocument maakt gewag van het storten van asbest, afkomstig van het GEB Rotterdam, op de Coupépolder. Gemeld wordt dat "voor een bijzondere hoeveelheid van 250 m³, in plastic zakken aangevoerd, asbesthoudend isolatiemateriaal werd in 1981 vergunning verleend door GS op grond van VICA".

Volgens het strafrechtelijk onderzoek Kemp zou zonder ontheffing niet-verbrandbaar blauw asbest, verpakt in zware plastic zakken, afkomstig van een gesloopte verwarmingsinstallatie, in strijd met de HW-vergunning van de stortplaats, gestort zijn op de Coupépolder. De betreffende firma (Booy-Clean BV) zou op 6 maart 1981 ontheffing hebben gevraagd om een partij van 60 m³ blauw asbest te mogen storten, waarop op 19 januari 1982 de PW adviseert de ontheffing te weigeren vanwege het feit dat HW-vergunning het storten van asbesthoudend materiaal niet toestaat. GS besluiten tot weigeren op 1 maart 1983 (B102010).

Ook noemt het werkdocument van de cie-Engwirda stortingen door de fa. Stubbe. Volgens genoemd werkdocument werd aan dit bedrijf door de PW toestemming verleend tot het storten van waterzuiveringsslib afkomstig van de reiniging van tankauto's die dierlijke en plantaardige vetten vervoerden. De fa. Stubbe diende een VICA-aanvraag in, maar de PW bepaalde dat het om chemisch afval ging, waarvoor alleen een meldingsplicht gold. Enige tijd later berichtte het provinciaal bestuur aan de PW dat storting van chemisch afval in strijd was met de geldende HW-vergunning van 1973. De PW werd verzocht te onderzoeken of het afval nog steeds op de Coupépolder werd gestort. In het geval dit inderdaad nog gebeurde, dienden maatregelen te worden getroffen. Het werkdocument meldt dat over het verdere verloop van deze kwestie geen stukken meer zijn aangetroffen in de dossiers.

Verder geeft het werkdocument van de cie-Engwirda nog het volgende voorbeeld: De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) dient op 26 april 1977 een aanvraag voor ontheffing in voor het verwijderen van boorspoeling afkomstig van boringen op diverse plaatsen in Zuid-Holland naar de stortplaats van Zegwaard te Delft, danwel naar de stortplaats van de gemeente Alphen. De af te voeren hoeveelheid boorspoeling wordt geraamd op ca. 8.000 m³ per jaar. De PW adviseert positief over de aanvraag, maar de Inspectie Milieuhygiëne brengt op 20 september 1977 een afwijzend advies uit. Boorspoeling wordt niet geacht voor storting in aanmerking te komen, vooral omdat het te veel water met een hoge zuurgraad bevat hetgeen door percolatie in het grondwater terecht komt. Bovendien zal door de grote hoeveelheid water die met de boorspoeling op de stortplaats wordt gebracht, de percolatie van schadelijke stoffen uit gestort materiaal sterk worden vergroot.

Op 17 augustus 1977 verlenen GS tot uiterlijk 1 juli 1980 ontheffing krachtens de VICA voor het verwijderen van afgewerkte boorspoeling naar de stortplaats Delftse Hout of naar de gemeentelijke stortplaats te Alphen. Blijkens een opgave van 28 februari 1980 wordt in 1979 1.943 m³ afgewerkte boorspoeling naar de Coupépolder afgevoerd. Op 30 juni 1980 bericht de PW aan GS naar aanleiding van de brief van de Inspectie Milieuhygiëne van 20 september 1977 dat men het in grote lijnen eens is met de bezwaren van de Inspectie en dat het storten van afgewerkte boorspoeling op een stortplaats inderdaad niet als een ideale verwerkingsmethode kan worden gezien. In 1977 waren er volgens deze brief echter geen alternatieve verwerkingswijzen voorhanden. Volgens het werkdocument van de cie-Engwirda zijn er in de dossiers geen stukken na 1980 meer aangetroffen over afgewerkte boorspoeling. Tevens vermeldt het werkdocument van de cie-Engwirda dat bovengenoemde stortingen volgens het dossier-Kemp in strijd waren met de HW-vergunning.

* Calamiteitstortingen (de provincie als "afvalmakelaar")

Het komt voor dat de provincie zelf afwijkt van de regels van de Verordening Industriële en Chemische Afvalstoffen. Dat gebeurt wanneer vanwege een tekort aan verwerkingscapaciteit elders op korte termijn een stortplaats moest worden gevonden. In een aantal van deze noodsituaties verzoeken GS de gemeente Alphen om het afval op de Coupépolder toe te laten, zonder dat voor de stortingen een ontheffing van de VICA wordt aangevraagd.

Volgens het rapport-Engwirda zijn er in de documentatie drie voorbeelden aangetroffen van een dergelijke gang van zaken. Het betreft verbrandingsslakken en vliegas van de Gemeenschappelijke Vuilverwerking Leiden e.o., shredderafval van de firma Pametex en bleekarde van de firma Van der Kooij (46).

Ten aanzien van de stort van shredderafval melden de provinciale dossiers het volgende.

Op 11 maart 1981 schrijft de dhi. PW aan GS: "Volledigheidshalve meld ik nog dat inmiddels na samenspraak tussen het ministerie van V en M (= Volksgezondheid en

Milieuhygiëne), B en W van Alphen en de Pametex de dagproductie van shredder van Pametex (100 ton/dag) afgevoerd zal worden naar deze stortplaats." Dit storten duurt tot 10 april 1981.

In een ambtelijke notitie van een medewerker van de 7e afdeling van de griffie uit 1984 wordt gewag gemaakt van het feit, dat gedeputeerde Noorland tijdens een bestuurlijk overleg met B en W van Alphen en het Dagelijks Bestuur van Rijnland in maart 1983 toezegt de mogelijkheden na te zullen gaan van een provinciale bijdrage in de aanleg van een persleiding dan wel in de aanslag van een verontreinigingsheffing. De notitie vervolgt: "Reden van deze toezegging was de provinciale betrokkenheid bij de stortplaats Coupépolder. Met medeweten van de provincie Zuid-Holland is daar in strijd met vergunningen en ontheffingen shredder (Pametex) en bleekaarde gestort. Deze afvalstoffen zullen vermoedelijk mede van invloed zijn op de geconstateerde verontreiniging van het percolatiewater".

Overigens bestond - volgens de Cie-Engwirda - over de toelaatbaarheid van deze stortingen onder de betrokken instanties geen eenstemmigheid. De PW achtte bijvoorbeeld het storten van bleekaarde niet passend, maar het provinciaal bestuur achtte het storten gezien de bestaande noodsituatie onontbeerlijk. Ook over het storten van shredderafval bestond tussen de bevoegde instanties verschil van inzicht. Voor het storten van verbrandingslakken en vliegias achtte de PW het treffen van aparte voorzieningen noodzakelijk. Deze werden bij het storten op de Coupépolder echter niet getroffen (46, 47).

Pas bij de AW-vergunning 1984 werd het storten van lakken en vliegias op de Coupépolder verboden (47).

Volgens het rapport-Engwirda was de Coupépolder een van de weinige stortplaatsen waar in noodsituatie kon worden gestort. Alphen stelde zich in het algemeen bereidwillig en inschikkelijk op wanneer het provinciaal bestuur een beroep op haar deed. (Dit werd door gedeputeerde Hoek van Dijke bevestigd tijdens de hoorzittingen van de Cie-Engwirda). Van enige dwang, aandrang, sanctie of tegenpresentatie die de provincie zou kunnen gebruiken om de gemeente er toe te brengen een bepaalde partij afval te accepteren is, volgens de cie-Engwirda niet gebleken. De bereidwillige medewerking van Alphen was mede een uitvloeisel van een afspraak die de gemeente en de provincie in 1975 maakten om gemeenten en containerbedrijven uit de regio toe te laten, "in ruil" waarvoor de provincie zich bereidwillig opstelde bij de verlening van een vergunning voor een door de gemeente gewenste capaciteitsuitbreiding van de stortplaats (47).

Overigens wijst de cie-Engwirda ook op een aantal gevallen, waarin de gemeente Alphen niet gelukkig was met het optreden van de provincie als afvalmakelaar. De gemeente was in die gevallen ontstemd over het feit dat de provincie zonder overleg ontheffing verleende voor de stort van bepaalde afvalstoffen op de Coupépolder. Naar aanleiding van één van die gevallen wordt opgemerkt:

"Door het verkrijgen van deze ontheffing, waarin de stortplaatsen zijn aangegeven, is het de Unilever-Emerij B.V. mogelijk gemaakt om aan de beheerders van deze stortplaatsen toestemming te vragen de bouwafval te storten" (47).

Samenvatting en Conclusies

De vergunning/ontheffingsvoorwaarden ten aanzien van de op de stort te accepteren stoffen wijken niet af van die bij andere onderzochte stortplaatsen uit dezelfde periode. Uit de voorwaarden blijkt dat de Coupépolder zich ontwikkelt van een stortplaats voor huisvuil tot één voor (onverbrandbaar) bouw en sloopafval.

Geconstateerd kan worden dat men zich niet heeft gehouden aan de acceptatievoorwaarden. Dit gebeurde in een aantal gevallen met medeweten van de provincie en soms zelfs op verzoek van de provincie of het rijk. Zeker op dit punt verwijt de Cie-Engwirda de provincie dan ook dubbelhartigheid.

Alphen stelde zich wat betreft provinciale verzoeken om acceptatie soepel op "in ruil" voor toestemming om de bergingscapaciteit uit te breiden.

De uitvoering van de VICA op provinciaal niveau heeft te wensen over gelaten. De Cie-Engwirda spreekt in haar conclusies zelfs over "chaotisch"; dit is (mede) een gevolg van een groot capaciteitsprobleem bij de provincie voor de behandeling van de duizenden VICA-ontheffingsaanvragen en -meldingen na 1974. In een aantal gevallen wordt pas op een aanvraag beslist als het afval al lang en breed is gestort. Er is geen aanwijzing dat de provincie maatregelen heeft genomen als zonder VICA-ontheffing werd gestort.

IV. EXPLOITATIE

A. Exploitant

De gemeente Alphen aan den Rijn is exploitant van de vuilstortplaats (1).

Het beheer gebeurt door de Dienst Openbare Werken (DOW), bureau Reiniging (13/14). Dit beheer behelst onder meer: het toezicht, de verwerking van het vuil, de toelating van storters etc. (14).

Uit het rapport-Engwirda blijkt echter, dat niet alle aspecten van het beheer tot de taak van Reiniging behoorden en dat niet alle informatie over de vuilstortplaats in een hand was: De administratie van de stortplaats wordt verzorgd door het bedrijfsbureau van de hoofdafdeling Gemeentewerken. Dit bureau stelt de voor- en nacalculaties op, evenals de overzichten van de hoeveelheden gestort vuil. De storttarieven worden vastgesteld door het college van B en W op basis van een voorstel van genoemd bedrijfsbureau en de afdeling Financiën. Het vergunningenbestand wordt beheerd door de afdeling Civiele Werken, die aanvragen voor nieuwe vergunningen of verlenging van verleende vergunningen verzorgt. De opdrachten voor bodemonderzoek worden verstrekt op initiatief van de afdeling Civiele Werken (14).

De medewerkers van Reiniging, die taken hebben m.b.t. de stortplaats, beschikken niet over enige kennis over de aard en samenstelling van afvalstoffen.

Na de inwerkingtreding van de WABM wordt in 1981 een apart bureau milieutoezicht (BMT) opgericht, vallend onder de afdeling Bouw- en Woningtoezicht. Advisering bij het beheer van de vuilstortplaats vormt echter slechts een beperkt deel van de werkzaamheden van dit bureau.

Uit het rapport-Engwirda blijkt, dat de samenwerking tussen BMT en Reiniging slecht verloopt. Daarom worden in 1982 nieuwe afspraken opgesteld: BMT kan, al dan niet op verzoek van Reiniging, adviezen van milieuhygiënische aard verstrekken. Reiniging zal elke maand een bondige opgave verstrekken van de aard en hoeveelheden van de gestorte materialen. Het bureau BMT zal onderzoeksgegevens verzamelen over de verontreiniging van bodem, water en lucht. Op basis van dergelijke gegevens zou advies kunnen worden verstrekt. BMT en Reiniging zullen elkaar informeren over elk overleg met de provincie als vergunningverlener.

Blijkens verklaringen van een Alphense milieu-ambtenaar tijdens de hoorzittingen hebben deze afspraken echter niet tot verbeteringen in de samenwerking geleid (16).

B. Acceptatiebeleid

Zie hoofdstuk IIIA

C. Financiële aspecten

De tarieven voor het storten werden door de gemeente betrekkelijk laag gehouden, omdat hoge tarieven particuliere vervoerders en hun opdrachtgevers er weer toe konden brengen om hun afval illegaal te storten. Dit verklaart de verschillen tussen de tarieven die de particulieren en gemeenten in rekening werden gebracht. Het tarief voor particulieren

bedroeg doorgaans ongeveer 70% van het tarief dat aan de randgemeenten in rekening werd gebracht. Het voornemen was om de containerbedrijven te laten wennen aan de hogere kosten van een meer verantwoorde vuilverwerking door de tarieven geleidelijkaan in overeenstemming te brengen met de tarieven voor de gemeenten (17).

De hoge kosten van verbranding maakte het ongeoorloofd storten van verbrandbaar afval aantrekkelijk. Het prijsverschil tussen storten en verbranden bedraagt rond 1980 ongeveer f 100,00 per ton. In maart 1981 wijst de PW op het feit dat de aanvoerders om financiële redenen het onverbrandbare afval vermengen met kantoor- en kantineafval. Het enorme prijsverschil tussen verwerking bij de AVR en het storten op de Coupépolder "nodigt de containerbedrijven als het ware uit zoveel mogelijk stoffen op de stortplaats gestort te krijgen" (43).

D. Toezicht

In de periode van 1972 tot 1 april 1979 is er tijdens de normale uren van openstelling permanent één gemeentelijke functionaris - te weten de stortbaas - aanwezig op de stortplaats. Na de opening van het AVR-overslagstation op 1 april 1979 wordt het toezicht vanwege het toelaten van een groter aantal containerbedrijven uit de regio uitgebreid door een extra functionaris aan te stellen, als toezichthouder op het storten van afval. Deze is net als de stortbaas in principe permanent op de stortplaats aanwezig. Deze functie blijft gehandhaafd van 1 april 1979 tot 1 september 1979 en van 1 april 1980 tot 1 september 1981. Na laatstgenoemde datum wordt de bezetting weer teruggebracht tot 1 man, omdat de aanvoer vanwege capaciteitsproblemen wordt beperkt (33). De stort wordt ook regelmatig bezocht door een opzichter van de Reiniging (33).

In de gemeentelijke dossiers zijn - volgens het rapport-Engwirda - twee schriftelijke taakomschrijvingen voor de stortbaas aangetroffen. Eén daarvan is in 1984 opgesteld op basis van de vergunning krachtens de AW, de andere omschrijving dateert van voor die tijd.

Volgens laatstgenoemde omschrijving beperkt de taak van de stortbaas zich tot het weren van onbevoegden en het op juiste wijze registreren van het aangevoerde afval. Over het steekproefsgewijs controleren van het aangevoerde afval en het toezicht houden op het storten zijn geen bepalingen opgenomen (33, 34).

Er is geen taakomschrijving van de toezichthouder aangetroffen. Volgens verklaringen werd deze aangesteld om de ladingen van vrachtauto's te controleren. Hij moest brandbaar materiaal en chemisch afval, eventueel verpakt in vaten, weren (34).

Uit een in september 1980 gehouden politie-onderzoek blijkt, dat de kwaliteit en de effectiviteit van het toezicht voor 1979 zeer gering zijn. Dit wordt door betrokkenen toegeschreven "aan een algemeen gebrek aan belangstelling en het ontbreken van instructies voor controle" (35). Uit genoemd politie-rapport blijkt verder, dat de stortbaas en zijn vervanger de inhoud van de aangevoerde vrachten niet controleren, "aangezien het niet hun taak was en zij daartoe nooit opdracht hebben ontvangen. Hun werkzaamheden bestonden slechts uit het noteren van het aantal kubieke meters afval dat werd aangevoerd" (35).

Uit de verklaringen in het politierapport blijkt, dat in 1979 en/of 1980 'verzoeken' of instructies tot controle zijn verstrekt. De stortbaas en zijn vervanger geven nl. aan wel het verzoek te hebben gekregen "enige controle" uit te oefenen, dat zij ook auto's met

brandbaar materiaal moeten weren en dat zij na de affaire-Lekkerkerk tot taak hebben gekregen het storten van vaten te verbieden. Maar uit hun verklaringen valt op te maken dat de kwaliteit van de controle in 1980 niet drastisch verbeterde (35). Overigens zijn in de gemeentelijke dossiers geen schriftelijke instructies uit die tijd aangetroffen (39).

De opzichter Reiniging en zijn opvolger hebben tijdens de hoorzittingen van de Cie-Engwirda verklaard niet in staat te zijn geweest om te beoordelen of de storting van een bepaalde partij afval in strijd zou zijn met de bepalingen van de Hinderwet. Wel was de richtlijn verstrekt, dat stortingen van stoffen van onbekende of opvallende samenstelling dienden te worden gemeld (34).

Uit het rapport-Engwirda blijkt duidelijk dat regelmatig buiten de reguliere openingstijden vuil op de Coupépolder wordt gestort. Dat kon zonder al te veel problemen, omdat er veel sleutels van de stort in omloop zijn. Ook wordt de sleutel een paar maal per jaar door de opzichter uitgeleend aan de fa. Verkerk. Deze aanvoer buiten de openingstijden vindt plaats zonder enig toezicht van een gemeentelijke functionaris (37). Een andere bron noemt als redenen waarom er illegaal gestort kon worden, dat af en toe het hek op "schijnslot" zat en dat soms de sleutel "op de bekende plek" onder de steen van de toegangspoort lag.

E. Rol transporteurs en verwerkers

Aanvankelijk wordt op de Coupépolder alleen vuil aangevoerd door de gemeenten Alphen en Hazerswoude, en door de Alphense containerbedrijven J. Vos en W. Verkerk.

Als in december 1976 duidelijk wordt dat een vergunning voor de gehele Coupépolder zal worden verleend, komt er zoveel capaciteit vrij, dat volgens een advies van de DOW, een groot deel van de toegang tot de stort verzoekende buurgemeenten en containerbedrijven tot de stortplaats kan worden toegelaten (18).

Vervolgens wordt gunstig beschikt op aanvragen van de gemeente Ter Aar en de bedrijven WACO, Hogeboom en Van Schip (19).

Na 1 januari 1978 komt vanwege de beperking van de aanvoer tot onverbrandbaar afval opnieuw stortcapaciteit vrij. In overleg met provinciale instanties wordt die vrijkomende capaciteit benut door nog meer containerbedrijven uit de regio toe te laten (19, 10).

Aan bedrijven en instellingen die vuil aanvoerden op de Coupépolder, werd door de gemeente een schriftelijke of mondelinge toestemming verleend. Het was gebruikelijk, dat de mondelinge toestemming slechts werd verleend voor incidentele stortingen of voor aanvoer gedurende een beperkte periode van enkele weken. De vergunningen werden afgegeven door B en W, na advies van de DOW. Ten aanzien van het mondeling verlenen van toestemming waren geen duidelijke afspraken of mandaten vastgelegd. In de praktijk had het hoofd Reiniging de bevoegdheid om mondelinge toestemming te verlenen (41).

Van de in totaal 77 bedrijven, instellingen en particulieren die als aanvoerder van vuil in de gemeentelijke administratie zijn vermeld, beschikten er 14 over een schriftelijke vergunning om afval te storten, terwijl 61 mondelinge toestemming hadden. Het merendeel van de mondelinge toestemmingen betreft - zoals gezegd - aanvoer van kleine hoeveelheden afval gedurende een korte periode. Uitzonderingen: een aantal bedrijven mocht gedurende 3 à 4 maanden vuil aanvoeren, de Alphense Zand- en grindhandel had toestemming voor een totaal van 14 maanden, verdeeld over 3 perioden en de firma Kemp had toestemming tot storten vanaf 1978 tot halverwege 1981 (41).

Samenvatting en Conclusies

Het (gemeentelijk) toezicht op de vuilstortplaats is in ernstige mate tekort geschoten. Dit is (mede) een gevolg van het feit dat de taakomschrijving van de stortbaas zeer summier was - nl. het registreren van afval en het weren van onbevoegden -, evenals die van de toezichthouder.

Als gevolg van falend toezicht en van omkooppraktijken is gestort in strijd met de vergunning-/ontheftingsvoorwaarden.

V. CONTROLE

A. Controle

Een aantal instanties controleert de naleving van de vergunningvoorschriften en de algemene kwaliteit van het beheer van de stortplaats.

Het meest algemene toezicht gebeurt door de Inspectie (van de Volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu in Zuid-Holland). Deze controle betreft de naleving van HW- en WVO-vergunningen (2e lijns-toezicht) en de geldende milieuwetgeving, zoals bijv. de WCA (1e lijns-toezicht). De Inspectie rapporteert aan de vergunningverleners, zoals het Hoogheemraadschap en de Provincie (29). De frequentie van de Inspectie-controle is niet duidelijk.

De provinciale controle op de naleving van afzonderlijke vergunningen/ontheffingen wordt uitgevoerd door een aantal organisatie-onderdelen. De controle op naleving van de VBLB-ontheffingen gebeurt door het PW-district Gouwe Aarkanaal. De controle op de naleving van de HW-vergunningen gebeurt vanuit het hoofdbureau van de PW, bijgestaan door genoemd district (29).

In de periode '72-'78 wordt de stortplaats 1 à 2 keer per maand bezocht door districtmedewerkers; in de daarop volgende periode tot 1982 wordt gemiddeld 2x per maand gecontroleerd. Vanaf 1982 wordt gemiddeld 2x per week een bezoek gebracht aan de Coupépolder (29). Over dit toezicht werd aanvankelijk niet schriftelijk gerapporteerd.

Volgens het rapport-Engwirda was de effectiviteit van de provinciale controle beperkt, o.a. als gevolg van onvoldoende controle-capaciteit. In een brief van de PW aan GS van januari 1980 werd er op gewezen, dat de dienst "in de huidige situatie de mogelijkheden ontbreken om doelmatige controle uit te oefenen op de naleving van de door uw college verleende hinderwetvergunningen. Dat geldt eveneens voor het toezicht op de voorschriften van de VBLB-ontheffingen."

Volgens de Cie-Engwirda is door de controlerende instanties enige malen geconstateerd, dat de controle en het toezicht op de stort te kort schoten. Zie onder andere blz. 36 en verder rapport Cie-Engwirda en blz. 8 en 9 Werkboek Cie-Engwirda. Omdat de provinciale dossiers over dit onderdeel meer informatie bevatten, is voor het navolgende stuk mede geput uit de provinciale dossiers.

Op 21 juni 1977 bericht de Inspectie aan GS dat niet voldaan wordt aan de voorwaarden 6, 7 en 15 van de HW. Het gaat daarbij om de volgende punten:

- 1) onvoldoende afsluiting van de inrichting, waardoor onbevoegden op het terrein aanwezig waren;
- 2) onregelmatige stort van het vuil;
- 3) onvoldoende afdekking van het gestorte vuil, waardoor zwerfvuil buiten de inrichting kwam.

Naar aanleiding hiervan bericht de PW op 11 oktober 1977 aan GS dat de Inspectie deze problemen terecht heeft geconstateerd, maar dat Alphen inmiddels maatregelen terzake heeft getroffen. Bij brief van 7 november 1977 berichten GS dit aan de Inspectie.

In december 1978 bericht de Inspectie over een onderzoek waarbij overtredingen zijn geconstateerd, o.a. de aanwezigheid van veel verbrandbaar vuil, van slibachtige vloeistoffen, waarvan er één veel stank verspreidt en van stortingen door kolkenzuigers. Voorts wordt gewezen op een ongewenste situatie rondom het tijdelijk overslagstation en op de containers die zijn opgesteld bij de ingang van de vuilstort. Dit onderzoek gebeurt naar aanleiding van de ontwerp-HW-beschikking die de Inspectie om advies is voorgelegd. De PW voert vervolgens in januari 1979 een controle-bezoek uit, waarbij wordt geconstateerd dat de opmerkingen van de Inspectie terecht zijn. Zij bericht hierover op 16 juli 1979 aan GS onder meer het volgende:

- 1) Het storten van verbrandbaar afval is niet in strijd met de vigerende HW, maar wel met het hetgeen door B en W is vermeld in hun HW-verzoek d.d. 30 januari 1978, alsmede met de door GS verleende VBLB-ontheffing.
- 2) Op de stortplaats was een tijdelijk overlaadstation in werking zonder de benodigde HW-vergunning. Dit overlaadstation is in januari 1979 gesloten en tegelijkertijd is het AVR-overlaadstation in gebruik genomen elders in de gemeente.

"Dit heeft geleid tot een verbetering van de situatie op de stortplaats alhoewel deze nog niet optimaal is."

Volgens de PW werden nog steeds belangrijke hoeveelheden verbrandbare materialen gestort. Dit als gevolg van de onwennigheid van de containerbedrijven voor wat betreft het nieuwe acceptatiebeleid op de stortplaats (nagenoeg geen verbrandbare materialen meer) en van het overlaadstation van de AVR (nagenoeg geen onverbrandbare materialen). De dhi. deelt mee, dat na overleg tussen de PW, de gemeente en de AVR is besloten de aanleverende containerbedrijven individueel te benaderen om het acceptatiebeleid van AVR en de gemeentelijke stortplaats uiteen te zetten, zodat een betere scheiding van verbrandbare en onverbrandbare materialen wordt bereikt.

De betreffende opmerkingen worden opgenomen in de HW-vergunning van 23 oktober 1979 en aldus ter kennis van de gemeente gebracht.

In september 1979 laat de Inspectie de gemeente weten dat zij bij een onderzoek (n.a.v. klachten over een "kattepislucht") heeft vastgesteld, dat de HW-voorwaarden zijn overtreden door het storten van een aantal stankverwekkende vloeistoffen (o.a. afkomstig van Heineken Brouwerijen te Zoeterwoude en Unilever Emerij te Gouda), door het onvoldoende afdekken van het gestorte afval en het aanhouden van een te groot stortoppervlak.

De Inspectie wijst erop dat er, mede door de onvoldoende controle op de aangevoerde afvalstoffen grote kans bestaat dat er ook onverteerbare en hinder veroorzakende chemische- en oliehoudende afvalstoffen zijn gestort. De Inspectie dringt aan op het nemen van maatregelen, onder meer het instellen van een adequate controle om meer invloed te kunnen uitoefenen op de samenstelling van de afvalstroom. Aan GS schrijft de Inspectie op dezelfde datum dat gebleken is, dat vanuit een oogpunt van milieuhygiëne het nodige is aan te merken op de inrichting en de situatie rond de inrichting. De regionaal inspecteur verzoekt GS te worden geïnformeerd over de aard en hoeveelheid afvalstoffen die op deze stortplaats zijn gedeponneerd. Tevens verzoekt hij GS te bevorderen, dat de nodige maatregelen worden getroffen om aan de overlast en milieuverontreiniging een einde te maken. De constatering van de Inspectie wordt door de PW in januari 1980 onderschreven. Op 11 maart 1980 wordt de gemeente door GS op de hoogte gesteld van de bevindingen van dit PW-onderzoek, waarbij (opnieuw) is vastgesteld dat er sprake is van onvoldoende controle en waarbij de conclusies van het onderzoek van de Inspectie worden

onderschreven (65). In september 1980 reageert de gemeente Alphen hierop met de mededeling dat het storten van afval in daartoe aangelegde vakken het mogelijk maakt het aangevoerde afval te controleren op stoffen van twijfelachtige aard of herkomst. "Worden dergelijke stoffen aangetroffen, dan worden deze onmiddellijk terzijde gelegd. De vervoerder is verplicht deze terug te nemen."

Volgens de gemeente bevindt zich in het aangevoerde afval inderdaad in beperkte mate verbrandbaar afval. "Het is bijzonder moeilijk te voorkomen, dat er met onverbrandbaar afval ook verbrandbaar afval wordt aangevoerd. Niettemin wordt er naar gestreefd de aanvoer van verbrandbaar afval te verminderen."

Ten aanzien van de controle op de stortplaats merken B en W van Alphen op, "dat er gedurende de openingstijden permanent toezicht aanwezig is op de aanvoer van afvalstoffen. Ons is niet gebleken dat deze controle ontoereikend zou zijn."

Na een controle-bezoek van de PW bericht de dhi. PW op 11 maart 1981 aan GS dat hetgeen de gemeente in haar (hiervoor genoemde) brief tot uiting brengt, in grote lijnen overeen komt met de feitelijke situatie op en nabij de stortplaats. "De situatie mag thans bevredigend worden genoemd." De Cie-Engwirda concludeert terzake dat de betreffende brief niet aangeeft op grond van welke gegevens de PW tot dit oordeel komt (36).

Wel geeft de dhi. aan, dat het percentage aangevoerde verbrandbare stoffen zijn inziens te hoog is, doch dat verwacht mag worden dat hierin de komende tijd verbetering zal optreden.

In december 1984 zijn er nieuwe berichten over het storten van ongeoorloofde afvalstoffen en een te ruimhartig toelatingsbeleid op de vuilstort. Er worden door de PW kort na elkaar een aantal controle-bezoeken uitgevoerd. Volgens de provinciale dossiers wordt daarbij door het PW-district geconstateerd dat er in strijd met de AW-voorschriften huisvuil, huisraad, plastic, papier, karton, verfblikken, vloerbedekking, puin, asfaltschollen, hout en wateronthardingskorrels zijn gestort. De PW geeft aan de gemeente (wethouder Van Leeuwen en het hoofd van de afdeling AZ) opdracht het storten van containervuil onmiddellijk te beëindigen. GS wordt door de 7e afdeling van de griffie geadviseerd om de PW een proces-verbaal te laten opmaken, omdat het een bewuste overtreding betreft en om B en W uit te nodigen voor bestuurlijk overleg voordat er een lastgeving tot uitgraven en verwijderen wordt gedaan. Op de apostille schrijft gedeputeerde Hekkelman "Niet eens. Eerst intern overleg. Vervolgens wordt de concept-brief zodanig aangepast, dat het punt van het proces-verbaal en de lastgeving daarin niet meer opgenomen zijn en in deze vorm wordt de brief naar de gemeente Alphen verzonden.

In een bespreking naar aanleiding van het verzoek van de PW aan de gemeentepolitie Alphen om een proces-verbaal op te maken in maart van dat jaar, voert een ambtenaar van de DOW, naar zijn menig afdoende, verklaringen aan voor de door de controle-ambtenaar van de PW geconstateerde ongeregelheden. Deze vindt de verklaringen blijkens zijn rapport echter niet afdoende. De beslissing over het opmaken van proces-verbaal zou aan M.c.c. (= Milieu coördinatie-controle, is stafbureau bij PW) worden voorgelegd. Over het verdere verloop van deze zaak zijn in de provinciale dossiers geen stukken meer aangetroffen. Tijdens een hoorzitting van de cie-Engwirda heeft oud-gedeputeerde Hekkelman hierover verklaard: "...Ik herinner mij de actie, ik herinner mij ook wat wij toen gezegd hebben: Het is een gemeentelijke instelling, het is een collega-overheid, laten we eerst maar eens een brief schrijven, dat het zo niet verder kan. Daarna heb ik er nooit meer wat over gehoord."

In de formele hoorzitting van de Bijzondere Commissie op 8 oktober 1992 antwoordt de heer Hekkelman op de vraag of hij iets weet over het intrekken van een aanklacht door

de provincie: "....Ik durf te verklaren dat ik zeker weet dat ik niet betrokken ben geweest bij het intrekken van een proces-verbaal. Ik ben wel één keer geconfronteerd geweest met een proces-verbaal. ... Dat was meen ik in 1984. Ik wilde alvorens een proces-verbaal te laten opmaken, eerst contact hebben met de gemeente Alphen aan den Rijn. Het is niet netjes om ze zomaar, zonder voorbericht, de politie op hun dak te sturen. De ene overheid doet de andere dat niet zo maar aan. In die situatie ben ik er dus wel betrokken geweest en heb ik ervoor gepleit om op een gegeven moment geen proces-verbaal op te laten maken...".¹

Ten aanzien van de waterkwaliteit treedt het Hoogheemraadschap van Rijnland op als controlerende instantie. Deze maakte sinds 1980 bezwaar tegen lozing van verontreinigd water uit de ringsloot van de stortplaats op het boezemwater.

Van 1980 tot 1982 nam de DOW die bezwaren niet serieus. In voorkomende gevallen bleef lozing plaatsvinden, aanvankelijk ondanks een door het Hoogheemraadschap opgelegd verbod, later in afwijking van door het Hoogheemraadschap gestelde eisen.

In 1982 besluit de gemeente een voorziening te treffen, bestaande uit een persleiding naar de rioolzuiveringsinstallatie. Het daartoe benodigde krediet werd door de gemeente beschikbaar gesteld.

De gemeente verlangde echter, vanwege de regionale functie die de stortplaats had vervuld, van de provincie een bijdrage in de aanlegkosten. In afwachting van het resultaat van overleg hierover met de provincie, stelde de gemeente de aanleg van de persleiding uit.

In 1984 kende de provincie een subsidie van f 250.000,00 toe in de aanlegkosten van de persleiding. In de loop van dat jaar werd de leiding door de gemeente aangelegd (59-61, 64).

B. Klachten en klachtbehandeling

De familie Markwat heeft zich bij verschillende gelegenheden beklaagd over de overlast die zij van de vuilstortplaats ondervond. Zo werden door de familie bijvoorbeeld drie schadeclaims tegen de gemeente ingediend vanwege schade aan gewassen die ten gevolge van werkzaamheden op de vuilstortplaats zouden zijn veroorzaakt. Voorts hebben leden van de familie in juni 1980 in de pers verklaard illegale stortingen te hebben waargenomen en heeft mw. Markwat in 1983 een open brief over milieuverontreiniging door de vuilstortplaats aan wethouder Van Leeuwen gericht. (79).

In de zomer van 1979 zijn er klachten over een "kattepislucht" veroorzaakt door de vuilstort (Zie ook hfst. IIIa). Naar aanleiding van de stankklachten worden in de raad vragen gesteld. Tijdens de behandeling van de begroting 1980 wijst het raadslid Van der Vlies (PvdA) op de noodzaak van een intensievere controle op het te storten afval. Hierop worden door wethouder Van Leeuwen een aantal voornemens ter verbetering aangegeven. Deze voornemens stemmen globaal overeen met de voorschriften t.a.v. controle en toezicht opgenomen in de eerste Richtlijn Gecontroleerd Storten. Of deze voornemens ooit zijn geconcretiseerd wordt niet duidelijk uit de gemeentelijke dossiers.

¹Tijdens de hoorzittingen van de cie-Engwirda heeft een Alphense politie-agent verklaard dat eind 1984 een provinciale ambtenaar aangifte heeft gedaan van een te diepe ontgraving. Over deze zaak zegt de betreffende agent verder: " Om twee weken voor de sluiting vast te stellen dat hij te diep is uitgegraven, dat ging mij te ver. (...) Wij zijn toen dus om de tafel gaan zitten (...) daarna zagen ze af van het proces-verbaal. Zij trokken de aangifte weer in.

Wel wordt afgesproken dat de plaats waar afval wordt gestort geregistreerd zal worden. Vanaf augustus 1981 wordt de stortplaats daartoe in met letters aangeduide vakken verdeeld (38). Tevens wordt n.a.v. deze klachten een onderzoek ingesteld door de Inspectie, de PW en het Hoogheemraadschap (65).

In februari 1980 meldt het Hoogheemraadschap hierover aan B en W van Alphen, dat "het oppervlaktewater van een sloot cq. put in het midden van de vuilstort zeer ernstig is verontreinigd" en dat "het oppervlaktewater van de sloot aan de westzijde van de Westkanaalweg [...] sterk was verontreinigd" (65).

Op 27 juli 1980 verschijnen er in de Rijn en Gouwe berichten, waarin omwonenden verklaren nachtelijke stortingen te hebben waargenomen op de Coupépolder (68). Naar aanleiding hiervan wordt - op verzoek van de DOW - een politieonderzoek ingesteld.

N.a.v. dit onderzoek melden B en W op 2 juli aan de pers dat hun conclusie is dat er "geen enkele reden bestaat om aan te nemen, dat de stortplaats niet goed functioneert" (69).

Tussen 10 juli en 26 augustus wordt het politieonderzoek voortgezet. Verklaringen van omwonenden wijzen nu duidelijker op het voorkomen van nachtelijke stortingen. Naar aanleiding hiervan besluiten B en W opgravingen op de Coupépolder te doen om vast te stellen of er inderdaad vaten zijn gestort. Dit levert echter niets (substantieels) op (69).

De geruchten en de publiciteit inzake het niet deugelijke functioneren van de vuilstort blijven echter aanhouden. Om die reden besluiten B en W tot de instelling van een commissie van drie, met als taak de werkwijze op de stort fundamenteel te bezien (70). Volgens het rapport (van 1 pagina!) van deze commissie "was er niets aan de hand" (71).

C. Handhaving

Er is geen sprake van handhavingsacties door de provincie. Wel is er overleg geweest.

D. Bestuurlijk overleg

Er is bestuurlijk overleg geweest tussen de provincie en de gemeente Alphen, zie bijvoorbeeld hfst. IIIa.

Samenvatting en Conclusies

Er werd wel gecontroleerd door o.a. de provincie.

Opvallend daarbij is dat de provincie sneller tevreden is met Alphense reacties dan bijvoorbeeld de Inspectie. De provincie vervult veel meer de rol van "meedenker". Dit waarschijnlijk ook als gevolg van het feit dat er geen alternatieve stortplaatsen voor handen zijn en dat de provincie de stortplaats zelf "nodig" heeft voor probleemstorten.

Verder is opvallend, dat de provincie ook hier alleen controleert op de "eigen" verordeningen en nauwelijks t.a.v. de Hinderwet. Pas als de provincie bevoegd gezag wordt voor wat betreft de afgifte van AW-vergunningen, wijzigt dat beeld zich.

VI. PROVINCIALE ORGANISATIE

A. Interne provinciale organisatie

Het dossieronderzoek Coupépolder behandelt de periode 1972 - ca. 1988.

In deze periode zijn de achtereenvolgende milieu-rapporteurs in het college van GS: Engelsman, Hoek van Dijke, Hekkelman en Van der Vlist.

Bij de vergunningverlening op basis van de HW en de Ontgrondingenwet en de ontheffing-verlening ex. VBLB is de 7e afdeling, bureau II (Milieubeheer) van de griffie betrokken.

De PW is er op 2 manieren bij betrokken. Ten eerste door advisering richting GS - via griffie - over de vergunning-/ontheffingverlening en ten tweede door controle op de naleving van de vergunnings-/ontheffingsvoorwaarden. Deze controle geschiedde door districtsmedewerkers; in dit geval door medewerkers van het district Gouwe en Aarkanaal, behorende tot afdeling Vaarwegen.

T.a.v. de verlening van de AW-vergunning is een projectgroep gevormd, bestaande uit griffie en PW. Voorzitter is een ambtenaar van de 7e afdeling, bureau II. Advisering aan de projectgroep gebeurt o.a. door de 1e afdeling van de griffie, bureau III (t.a.v. bestemmingsplanaspecten) en bureau IV (t.a.v. landschapsaspecten).

Uitvoering van de VICA gebeurt bij de PW, afdeling Milieu, Landschap en Recreatie (later afdeling Milieu), onderafdeling Milieu, bureau V.

Bij de sanering van de Coupépolder is in eerste instantie de Projectgroep Sanering Bodem (PSB) betrokken, na de reorganisatie in 1987 opgegaan in de afdeling Bodemsanering van de Dienst Water en Milieu.

B. Informatiestromen

Op basis van het onderzochte materiaal kan geen eenduidige conclusie worden getrokken t.a.v. de informatiestromen tussen de diverse provinciale organisatieonderdelen. Wel lijkt de informatie - zowel tussen de diverse onderdelen, als naar buiten - erg traag te verlopen. Illustratief in dit opzicht is de afdoening van het rapport van de Inspectie d.d. 11 september 1979.

Het advies hierover van de PW komt pas begin 1983 binnen bij de griffie, die daarop GS adviseert om de brief van de Inspectie maar niet meer te beantwoorden.

C. Relaties met andere overheden/instanties

Ten aanzien van de Coupépolder liggen er relaties van de provincie met de gemeente Alphen, het Hoogheemraadschap Rijnland en de Inspectie Milieuhygiëne. Deze relaties zijn in de voorgaande hoofdstukken geschetst.

BIJLAGE 1 BRONNEN

- "De onderste steen", rapport van de Commissie van Onderzoek inzake de Coupépolder, Alphen aan den Rijn, maart 1992.
- Werkdocument van de Commissie van onderzoek inzake de Coupépolder.
- Verslagen van de hoorzittingen, gehouden door Commissie van onderzoek inzake de Coupépolder.
- Notitie Inspectie voor de Volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu voor de provincie Zuid-Holland (RIMH-ZH) inzake betrokkenheid RIMH-ZH bij Coupépolder, 1991.

Provinciale dossiers:

- 1.777.61 AW Gemeente Alphen aan den Rijn
Vuilstortplaats Coupépolder
7e III.
- 1.798 Ontgrondingenwet. Gemeente Alphen aan den Rijn.
Ontgronden van een deel van de Coupépolder
RA 912 (144778)
- 1.777.51 Hinderwet. Gemeente Alphen aan den Rijn
Vuilstortplaats met vuiloverslagstation Westkanaalweg
1975 - (43895)
- 1.777.51 Hinderwet. Gemeente Alphen aan den Rijn
Vuilstortplaats met vuiloverslagstation Westkanaalweg.
1977
- 1.777.13 Hinderwet. Diverse kwesties deel 1
Archief PW-milieu.

LOCATIE COUPE POLDER

